



ԱՐԶԱԿԱՆԿ

ARTZAKANK - ECHO

Bimestriel bilingue publié à Genève



MAI - JUIN 2026
N° 263

Բովանդակություն

- Էջ 5** – Հրաչեայ Աճառեան՝ լեզուի պահպանության մարտիկը
Էջ 6 – Յայտարարում է Չապել Եսայանի արձանի էքզիզային առաջարկների բաց մրցույթ
Էջ 10 – Ազգը կը կործանեն ոչ թե թշնամիները այլ սեփական արդարացումները
Էջ 11 – Ուրֆայի 15-ամեայ հերոսուհին՝ Ազնիւ Միրզեան
Էջ 15 – Եթե առաջ Ուրարտուհի հաակնում էր Թուրքիան, հիմա յայտ է ներկայացնում Նաեւ Արթեւեանը. Միքայել Բադալեան
Էջ 19 – «Նարեկ»ը՝ մարդկային հիւանդությունների դեղատոմս
Էջ 21 – Ժընեւ և Լեման շրջանի Սուրբ Յակոբ եկեղեցւոյ լուրեր

Sommaire

- P. 2 – «La guerre de 44 jours: L'Arménie, l'Azerbaïdjan et la lutte pour le Haut-Karabagh» de Vicken Cheterian
P. 3 – Gala Sanahin 2026 – Quand tous les ingrédients sont réunis
P.4 – Partenariat entre la Suisse et la FAO pour le renforcement de la résilience des forêts face au changement climatique
P. 7 – Quand un rêve d'enfance devient un projet artistique
P. 8 – A Gumri, une maison où les générations se rencontrent et où la solidarité se réinvente
P. 9 – «Passager du temps sur les routes de la soie: Mémoires croisées» de Christiane Serkis
P. 12 – Pourquoi le Conseil fédéral ne s'engage-t-il pas en faveur de la population du Haut-Karabagh?
P. 13 – L'île de la mémoire
P. 16 – Israël vicenn le génocide des Arméniens
P. 17 – L'UCLA complète ses archives sur les biens arméniens spoliés, vendus aux enchères - Armenia Business + Investment Dialogue à Zurich
P. 18 – Décès du journaliste allemand Wolfgang Gust - Digitec se tiendra du 10 au 22 novembre 2026
P. 20 – Les pavots sur les pentes de Massis
P. 22- Nouvelles de l'École Topalian
P. 23 - Nouvelles de l'UAS

FAUX RÉCIT ET MENACE EXISTENTIELLE

L'agitation qui a marqué la campagne électorale en Arménie ne s'est pas calmée après l'annonce des résultats définitifs du scrutin*. Sur fond de recours déposés devant la Cour constitutionnelle par sept formations politiques contestant ces résultats, la situation s'est tendue davantage avec les restrictions croissantes imposées par la Russie à l'importation et au transit de produits arméniens et leur interdiction complète à partir du 12 juin 2026. Cet embargo vise tous les produits soumis à un contrôle phytosanitaire notamment les fruits, les légumes, les fleurs, les eaux minérales, les boissons alcoolisées et les produits de la pêche. Rappelons que la Russie demeure le principal partenaire commercial de l'Arménie, représentant environ 37% du commerce extérieur du pays, et que malgré la mise en place par le gouvernement arménien de mesures de soutien aux exportateurs, ces derniers restent particulièrement dépendants du marché russe.

Pendant ce temps, l'Azerbaïdjan accentue la pression sur l'Arménie en liant la signature du traité de paix au retour de 300 000 Azerbaïdjanais en Arménie sous l'égide de l'organisation "Communauté d'Azerbaïdjan occidental". Après le festival-forum «Retour en Azerbaïdjan occidental» organisé par le gouvernement de Bakou les 18 et 19 juin à Ordubad dans la République autonome du Nakhitchevan, une conférence internationale s'est tenue le 24 juin au Congrès américain à Washington. Organisé par l'ONG liée au gouvernement azerbaïdjanais *Baku Initiative Group (BIG)*, cet événement intitulé «Le droit au retour et à l'autodétermination: doubles standards et approches sélectives» constitue une première historique au Capitole. Il marque une nouvelle étape dans la stratégie de Bakou visant à internationaliser ce récit.

Parallèlement à la réunion de Washington, une autre manifestation consacrée au même thème s'est tenue le même jour à Bakou. À cette occasion, Aziz Alekberli, député de l'Assemblée nationale et président de la «Communauté de l'Azerbaïdjan occidental», est allé plus loin en affirmant que «la question du retour des Azerbaïdjanais de l'Ouest doit devenir un sujet à part entière du processus de paix entre l'Azerbaïdjan et l'Arménie». Le vice-président de l'Assemblée nationale, quant à lui, a déclaré ouvertement que, dans le nouveau contexte régional, le président azerbaïdjanais avait fait de la question de «l'Azerbaïdjan occidental» une priorité de l'agenda national.

Ce faux récit officiel promu de manière de plus en plus soutenue par Bakou représente une menace d'annexion et de modification démographique forcée du territoire de la République d'Arménie. Il sert à l'Azerbaïdjan de base juridique et idéologique pour contester l'intégrité territoriale de l'Arménie souveraine. >>>

(*) Selon les données définitives de la Commission électorale centrale, le parti au pouvoir «Contrat civil» a remporté les élections avec 49,74% des voix, suivi du bloc «Arménie forte» avec 23,27% et du bloc «Arménie» avec 9,92%.



ՇԱԺՄՍ

Mezzés à partager, grillades au charbon et saveurs authentiques du Levant.

Cuisine alépine et arménienne

Av. de Sainte-Clotilde 9, Genève
www.cadmusrestaurant.ch

FAUX RÉCIT ET MENACE EXISTENTIELLE

➤➤➤ Cependant, les autorités arméniennes continuent de relativiser ces menaces. Interrogé à ce sujet, le Premier ministre Nikol Pashinyan s'est contenté de faire le parallèle entre ce narratif de l'Azerbaïdjan et les actions en faveur du droit au retour des Arméniens en Artsakh.



L'exode des Arméniens de Bakou en janvier 1990 (TASS)

Or ce parallèle pose un problème: Qu'est-il advenu de plus de 400'000 Arméniens chassés d'Azerbaïdjan à la fin des années 1980 et au début des années 1990 suite aux pogroms anti-arméniens commis à Soumgaït, Bakou, Kirovabad et ailleurs? Pourquoi ne pas opposer le droit au retour de ces réfugiés arméniens en Azerbaïdjan aux revendications azerbaïdjanaises?

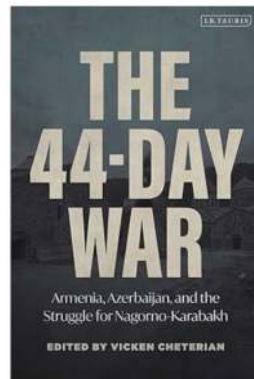
Au milieu des années 1990, constatant que la situation sécuritaire excluait tout retour volontaire en Azerbaïdjan, les autorités arméniennes avaient privilégié l'intégration complète de ces réfugiés en facilitant leur naturalisation. Si une partie s'est établie en Arménie beaucoup ont choisi d'émigrer vers l'Europe, la Russie et les États-Unis. Les efforts des organisations œuvrant pour la défense de leurs droits n'ont malheureusement pas été soutenus par les gouvernements successifs d'Arménie. Entretemps, Bakou a maintenu les réfugiés azéris dans des conditions difficiles et, pendant des décennies, a utilisé leur statut de «réfugiés de l'intérieur» (IDP) comme un puissant outil de rhétorique nationaliste et de pression diplomatique sur la scène internationale. La question des réfugiés azéris est ainsi restée à l'ordre du jour des instances internationales alors que celle des Arméniens chassés de l'Azerbaïdjan pendant la même période a été occultée.

Le concept de l'Azerbaïdjan occidental, qui a déjà fait un bon bout de chemin dans les annales diplomatiques,

Vicken CHETERIAN

«LA GUERRE DE 44 JOURS: L'ARMÉNIE, L'AZERBAÏDJAN ET LA LUTTE POUR LE HAUT-KARABAKH»

La seconde guerre du Haut-Karabakh en 2020 était un conflit armé majeur entre les deux armées modernes et régulières d'Arménie et d'Azerbaïdjan. Ce livre en libre accès examine le cours, les causes et les conséquences de la guerre. La première partie du livre comprend des chapitres couvrant



l'histoire de la guerre elle-même et ce qui s'est passé pendant les 44 jours de combat. La deuxième partie examine les causes à long terme de la guerre, y compris: comment et pourquoi les efforts diplomatiques médiatisés par les États-Unis et la Russie n'ont pas réussi à produire une solution négociée au conflit; le rôle que les revenus pétroliers et le réarmement de l'Azerbaïdjan ont joué dans le déclenchement de la nouvelle guerre; et le genre de stratégies militaires que l'Arménie et l'Azerbaïdjan ont adoptées en vue de la nouvelle confrontation. La dernière section analyse les conséquences de la guerre, y compris la façon dont les combats ont introduit un certain nombre de nouvelles puissances dans la zone de conflit. Comprenant des spécialistes de diverses disciplines et des deux pays, le livre met en lumière la guerre, l'avenir des relations arméno-azerbaïdjanaises et la concurrence stratégique en cours sur le Caucase du Sud. ■

Livre en anglais, disponible à la librairie *Arménie culture et saveurs* www.armenie-culture-saveurs.ch

constitue une menace existentielle pour la souveraineté de la République d'Arménie et doit être combattu par tous les moyens et à tous les niveaux. C'est une question de sécurité nationale et elle doit être traitée en tant que telle par les futurs gouvernements arméniens. ■

M.S.

ATTENTION : Notre nouvelle adresse postale !



ԱՐԶԱԿԱՆԳ

www.artzakank-echo.ch

6 numéros par année
Prix d'abonnement annuel: CHF 30.-

Avenue Adrien-Jeandin 8 - 1226 Thônex

CCP 12-17302-9

IBAN CH07 0900 0000 1201 7302 9

Responsable de publication: Maral Simsar

Tél. + 41 (0)78 892 93 31

artzakank@yahoo.com

GALA SANAHIN 2026 QUAND TOUS LES INGRÉDIENTS SONT RÉUNIS

Irma CILACIAN

Plus de 300 personnes ont pris place dans la salle des fêtes de Troinex ce samedi soir. Un chiffre qui témoigne de l'attachement du public au gala annuel de Sanahin et de la place qu'occupe désormais ce rendez-vous dans la vie culturelle de la communauté arménienne. Au fil de la soirée, une évidence s'impose, tous les ingrédients sont réunis pour faire de ce rendez-vous un succès.

Un voyage à travers les rites et traditions arméniens

Intitulé *Les Rites et Traditions de nos Montagnes d'Arménie*, le spectacle propose cette année un véritable parcours à travers les grands moments de la vie collective. Les seize tableaux qui composent le programme s'inspirent de traditions, de croyances et de scènes de la vie quotidienne profondément ancrées dans la culture arménienne.

Dès *Forteresse*, symbole de la résistance et de la force du peuple arménien, le ton est donné. Le public est ensuite entraîné dans les préparatifs d'un mariage traditionnel: la confection de la dot, la veille de la noce, les réjouissances villageoises et les rituels qui accompagnent l'union des futurs époux. Le spectacle évoque également le *Tmdaz*, cette fête populaire durant laquelle les jeunes couples franchissent les flammes pour se purifier et appeler le bonheur. D'autres tableaux mettent en scène les liens familiaux, les retrouvailles entre sœurs, la relation entre grands-parents et petits-enfants ou encore la transmission entre générations.

Au-delà des traditions, plusieurs chorégraphies abordent des thèmes plus universels. La séparation, l'attente des êtres partis combattre, le deuil, mais aussi la résistance et l'espoir traversent le spectacle comme un fil conducteur. Le tableau final, *Nous sommes nos Montagnes*, vient rappeler avec force l'attachement à une identité, à une terre et à une mémoire collective.

L'énergie de la scène

Le deuxième ingrédient de cette réussite est sans doute l'engagement des danseuses et danseurs. Des plus jeunes élèves du groupe Initiation aux danseurs et danseuses des groupes Pré-ados, Ados et de la Compagnie, chacune et chacun apporte sa présence, son énergie et sa sensibilité à l'ensemble du spectacle.

Ce qui retient particulièrement l'attention est la fluidité avec laquelle les générations se succèdent et se répondent sur scène. Les plus jeunes découvrent les premiers gestes de la danse traditionnelle tandis que les plus expérimentés portent les tableaux les plus exigeants. Cette diversité crée une dynamique vivante et donne au spectacle une profondeur particulière.

Une qualité artistique remarquable

Sous la direction de Christina Galstian, Vahag Kalaidjian, Vartan Agoudjian, les chorégraphies alternent avec justesse scènes festives, moments de recueillement et tableaux plus narratifs. Les mouvements collectifs, les formations scéniques et le travail des solistes témoignent d'une préparation minutieuse.

Les costumes, particulièrement soignés, participent pleinement à l'immersion du spectateur. Associés aux lumières et à une mise en scène sobre mais efficace, ils contribuent à créer des ambiances distinctes pour chaque tableau tout en préservant l'unité de l'ensemble.

Un travail collectif

Comme toujours, ce qui se déroule sur scène n'est que la partie visible d'un travail considérable. Derrière les danseuses et danseurs se trouvent les chorégraphes, les responsables de la troupe, les couturières, les techniciens, les photographes, les bénévoles et les familles qui consacrent temps et énergie à la préparation du gala.

Cette mobilisation collective constitue l'un des fondements de Sanahin. Elle permet, année après année, de proposer un spectacle ambitieux tout en conservant l'esprit familial qui caractérise la troupe.



(© Eduard Kuyumcuyan)

Une soirée qui rassemble

Dans la salle, l'attention est constante. Les applaudissements accompagnent chaque tableau et témoignent du lien particulier qui unit le public à la troupe. Lorsque les dernières notes de *Nous sommes nos Montagnes* résonnent et que les danseurs viennent saluer, le sentiment est partagé: celui d'avoir assisté à un spectacle généreux, exigeant et profondément vivant.

La soirée se poursuivra ensuite autour du repas traditionnel et du kef, où spectateurs et artistes se retrouvent sur la piste de danse. Comme un prolongement naturel de ce qui s'est joué sur scène.



PARTENARIAT ENTRE LA SUISSE ET LA FAO POUR LE RENFORCEMENT DE LA RÉSILIENCE DES FORÊTS FACE AU CHANGEMENT CLIMATIQUE

Le 30 avril 2026, à Erevan, la Suisse et la FAO (*UN Food and Agriculture Organization*) ont signé un accord pour mettre en œuvre un projet intitulé «Appui à la mise en place d'un système national de surveillance et d'évaluation des forêts en Arménie». Financé par la Direction du développement et de la coopération (DDC) suisse et réalisé en partenariat avec le Centre hydrométéorologique et de surveillance du ministère arménien de l'Environnement, ce projet vise à améliorer la connaissance et la gestion des ressources forestières du pays.

Les forêts arméniennes couvrent environ 11% du territoire national et jouent un rôle crucial dans la conservation de la biodiversité, la régulation du climat et le soutien aux moyens de subsistance des populations rurales. Toutefois, elles subissent depuis plusieurs décennies les effets de l'exploitation non durable du bois de chauffage, de la dégradation des sols et du changement climatique. Cette situation est particulièrement préoccupante puisque près de 80% du territoire arménien présente des signes de désertification.



(© FAO)

L'un des principaux obstacles à une gestion efficace des forêts est l'absence de données actualisées. L'Arménie n'a pas réalisé d'inventaire forestier national complet depuis les années 1980 et s'appuie encore largement sur des estimations fondées sur des images satellitaires et des registres forestiers dépassés. Cette lacune limite la capacité des autorités à élaborer des politiques fondées sur des données fiables et à répondre aux défis environnementaux et climatiques.

Le projet prévoit donc la création d'un système national de surveillance et d'évaluation des forêts intégrant des inventaires forestiers réguliers. Il combi-

GALA SANAHIN 2026 QUAND TOUS LES INGRÉDIENTS SONT RÉUNIS

➤➤➤ Car si cette édition 2026 a marqué les esprits, c'est précisément parce que tous les ingrédients étaient réunis: la qualité artistique, l'engagement des danseuses et des danseurs, le travail des bénévoles et la fidélité d'un public toujours présent. ■

Rentrée Sanahin: mercredi 16 septembre 2026

Inscriptions auprès de Christine Sedef:

079 758 11 36 - christinesedef@ik.me

I.C.

nera des relevés de terrain avec des technologies modernes, notamment la télédétection et les systèmes d'information géographique (SIG), afin de produire des informations précises sur l'étendue des forêts, leur état de santé, leur biodiversité et leur capacité de stockage du carbone.

Lors de la cérémonie de signature, le vice-ministre de l'Environnement, Aram Meymaryan, a souligné que la disponibilité de données fiables permettra au gouvernement de prendre des décisions mieux informées et de renforcer la gestion durable des forêts. L'ambassadrice de Suisse, Andrea Barbara Baumann, a rappelé que ce projet s'inscrit dans le cadre du programme FORACCA financé par son pays pour soutenir l'Arménie dans le développement de ses connaissances climatiques, l'amélioration de sa politique forestière et le respect de ses engagements internationaux, notamment dans le cadre de l'Accord de Paris. De son côté, le représentant de la FAO en Arménie, Raimund Jehle, a mis en avant l'expertise technique de l'organisation et l'importance du projet pour le renforcement des capacités nationales et la réalisation des objectifs de développement durable.

Au-delà de la collecte de données, le projet prévoit la création d'une Unité nationale de surveillance des forêts ainsi que des programmes de formation, des exercices de terrain et des transferts de compétences destinés aux institutions arméniennes. Le Centre hydrométéorologique et de surveillance sera chargé d'assurer la pérennité du système après la fin du projet.

Enfin, le nouveau dispositif permettra de suivre les activités de reboisement, de boisement et d'agroforesterie à travers le pays, d'évaluer leur efficacité et de soutenir une gestion adaptative des ressources forestières. Il contribuera également à lutter contre l'exploitation forestière illégale, à renforcer la résilience des écosystèmes et à promouvoir une utilisation durable des ressources forestières, y compris des produits forestiers non ligneux. ■

Source: FAO

ՀՐԱՉԵԱՅ ԱՃԱՌԵԱՆ՝ ԼԵՉՈՒԻ ՊԱՅՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՏԻԿԸ (ԾՆՆԴԵԱՆ 150ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Յակոբ ԵԱՆՊԱՉԵԱՆ

Հայ ժողովուրդի պատմությունն ու գոյատևումը միայն սուրով ու արիւնով չէ պահպանուած, այլ նաեւ գիրով, լեզուով, բառով եւ յիշողութեամբ:

Երբեմն ամբողջ ազգի մը գոյատևումը կախեալ եղած է մէկ մարդու մոմավառ ճիգէն՝ ինչպէս Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցը, որ խոնարհ լուսեամբ կրցաւ փրկել այն, ինչ պատերազմներն ու բռնությունները կը փորձէին ջնջել: Այդպիսի բացառիկ հոգեմտաւոր պահպաններէն մէկն էր նաեւ Հրաչեայ Աճառեան:

2026ին կը լրանայ հայ լեզուաբանութեան մեծաքանակ հսկային՝ Հրաչեայ Աճառեանի ծննդեան 150ամեակը: Այս յոբելեական հանգրուանին, մենք ոչ միայն կը յիշենք մեծ գիտնական մը, այլեւ կը խոնարհինք այն մարդուն առջեւ, որ բառերը վերածեց ազգային գոյապայքարի սրբազան զենքի:

Աճառեան հայոց լեզուն չէր ուսումնասիրեր միայն որպէս գիտական նիւթ: Անոր համար հայերէնը կենդանի էութիւն մըն էր՝ ժողովուրդի հոգին, պատմութիւնն ու ճակատագիրը իր մէջ ամբարող:

Իւրաքանչիւր բառի մէջ Աճառեան կը փնտռեր դարերու շունչը, զաղթերու ոտնածայնը, վանքերու համրացած զանգերը, գաւառներու հեռաւայրէջ բարբառները, ժողովուրդի ցան ու յոյսը: Ան բառեր չէր հաւաքեր միայն, ան կը փրկէր ազգային ինքնութիւնն ու յիշողութիւնը:

Հրաչեայ Աճառեան ծնած է 8 Մարտ 1876ին՝ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ, Նահապետական հայ ընտանիքի մը յարկին տակ: Նախնական կրթութիւնը ստացած է ծննդավայրի Կեդրոնական վարժարանին մէջ: Փոքր տարիքէն իսկ ան աչքի ինկած է լեզուներու հանդէպ իր բացառիկ հետաքրքրութեամբ եւ զարմանալի յիշողութեամբ:

Անցեալէն եկող անձկագին յիշողութեամբ մը կը պատմէ տղաս՝ Ռուբէնը, թէ Կեդրոնականի դասարաններէն մէկուն պատին վրայ մինչեւ այսօր կը պահպանուի աւարտական դասարանի խմբակար մը, ուր կը յատկանշուին ապագայի երեւելիներ, որոնց շարքին՝ Հրաչեայ Աճառեան, Բաբգէն Սիւնի եւ ուրիշներ: Այդ լուսանկարը կարծես լուռ վկայութիւնն է այն սերունդին, որ պիտի դառնար հայ մտքի եւ մշակոյթի փայլուն դրօշակակիրը՝ մշտաբանութիւնն ու հայութեան մտահոգեւոր կեանքին մէջ:

Նախնական ուսումը ստանալէ ետք, Աճառեան հետեւեցաւ բարձրագոյն ուսման՝ մասնագիտանալով լեզուաբանութեան, հայագիտութեան եւ արեւելեան լեզուներու մէջ: Իր գիտական ճամբորդութիւնը զինք առաջնորդեց դէպի Եւրոպայի նշանաւոր համալսարանները, ուր ուսումնասիրեց համեմատական լեզուաբանութիւն, հնդեւրոպական լեզուներ եւ բառագիտութիւն:

Աճառեան ուսանեցաւ Փարիզի «Սորպոն», ապա Վիեննայի եւ Սթրասպուրկի համալսարաններուն մէջ, ուր հարստացուց իր գիտական պատրաստութիւնը ժամանակի մեծագոյն լեզուաբաններուն մօտ: Ան տիրապետեց բազմաթիւ լեզուներու, ներառեալ՝ հայերէնի

տարբեր բարբառներ, ֆրանսերէն, գերմաներէն, լատիներէն, յունարէն, պարսկերէն, արաբերէն, թրքերէն եւ այլ լեզուներ, որոնք հետագային անոր պիտի օգնէին հայ բառագիտութեան մէջ աննախադէպ յայտնագործութիւններ կատարելու:

Աճառեան իր կեանքին ընթացքին դասաւանդեց տարբեր կրթական հաստատութիւններու մէջ եւ ամբողջ էութեամբ նուիրուեցաւ լեզուագիտական աշխատանքին:



Հայոց Տեղասպանութենէն եւ ազգային աղետներէն ետք, ան վերջնականապէս հաստատուեցաւ Հայաստան եւ դարձաւ Երեւանի Պետական համալսարանի ամենայարգուած դասախօսներէն ու հայ լեզուագիտութեան հիմնասիւններէն մէկը: Հետագային ան արժանացաւ ակադեմիկոսի բարձր կոչումին՝ իր բազմամեայ վաստակին եւ համաշխարհային մակարդակի գիտական աւանդին համար:

Հրաչեայ Աճառեան հեղինակեց հարիւրաւոր ուսումնասիրութիւններ, գիտական յօդուածներ եւ բազմա-հատոր աշխատութիւններ, որոնց մէջ առանձնապատուկ տեղ կը գրաւեն «Հայերէն Արմատական Բառարան»ը, «Հայոց Անձնանուններու Բառարան»ը, «Հայ Բարբառագիտութիւն»ը եւ հայ լեզուի պատմութեան վերաբերող իր բացառիկ ուսումնասիրութիւնները: Անոր գործերը մինչեւ այսօր կը նկատուին հայ լեզուաբանութեան անփոխարինելի հիմքերը:

1953ին, իր երկրային կեանքը աւարտելով, Աճառեան թողուց ոչ միայն գիտական ժառանգութիւն մը, այլ նաեւ ազգային հոգեւոր կտակ մը՝ սերունդներուն յանձնելով մայրենի լեզուի պահպանման եւ մաքրութեան սրբազան պարտականութիւնը:

Հրաչեայ Աճառեան այն եզակի մտաւորականներէն էր, որոնց աշխատասիրութիւնը կը թուի ըլլալ մարդկային կարելիութիւններու սահմաններէն անդին: Տասնամեակներ շարունակ ան գրասեղանին առջեւ անխոնջ աշխատեցաւ՝ ստեղծելով հայ լեզուագիտութեան այնպիսի մեծարժէք գործեր, որոնք մինչեւ այսօր կը մնան անփոխարինելի աղբիւրներ:

»»»

ՀՈԱՉԵԱՅ ԱՃԱՌԵԱՆ՝ ԼԵՉՈՒԻ ՊԱՅՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՏԻԿԸ

►►► Իր բազմահատոր «Հայերեն Արմատական Բառարան»ը միայն բառագիտական աշխատություն չէ. Անիկա ամբողջ քաղաքակրթության մը հոգեմտաւոր պատմության խորհրդանշներն էլն է:

Այդ էջերուն մէջ ապրող բառերը կարծես կը դառնան ժամանակի վկաներ, որոնք Աճառեանի ձեռքով կը վերագտնեն իրենց ծագումն ու ճակատագիրը:

Սակայն Աճառեանի մեծութիւնը միայն իր գիտական հանճարին մէջ չէր: Ան նաեւ ազգային նկարագրի տիպար մըն էր՝ համեստ, անձնուէր եւ անշահախնդիր: Իր կեանքը շքեղութենէ հեռու էր, բայց անոր մտքի հարստութիւնը՝ անհուն էր:

Ան կը պատկանէր այն սերունդին, որ գիտութիւնը կը դիտէր որպէս ծառայութիւն եւ ոչ թէ փառքի միջոց: Իր աշխատանքը լուռ մատուցէր մըն էր, ուր բառերը կը դառնային աղօթք:

Աճառեան ապրեցաւ հայ ժողովուրդի ամենածանր ժամանակաշրջաններէն մէկուն մէջ: Ան սկանաւորեց եղաւ Ցեղասպանութեան, հայրենագրութեան, մշակութային կործանումներու եւ ազգային ցնցումներու: Բայց նոյն այդ արհաւիրքներուն մէջ ան աւելի ամուր կառչեցաւ լեզուին, որովհետեւ խորապէս կը գիտակցէր, թէ ազգ մը կրնայ կորսնցնել հող, բայց եթէ կորսնցնէ լեզուն, կը կորսնցնէ իր գոյութիւնն ու հոգին:

Այսօր, օտարացնող այս ափերուն վրայ, երբ օտարալեզու բառերու հեղեղը, անտարբերութիւնն ու լեզուական աղքատացումը հետզհետէ կը նսեմացնեն մեր մայրենին, Աճառեանի պատգամը աւելի այժմեական կը հնչէ:

Ան մեզի կը յիշեցնէ, թէ լեզուն միայն հաղորդակցութեան միջոց չէ, այլ ազգային ինքնութեան տաճար:

Լեզուն աղաւաղողը կամ անտեսողը անգիտակցաբար կը խամրեցնէ նաեւ իր ժողովուրդի յիշողութիւնն ու գոյատեւումը:

Յարգելի՛ ընթերցող, Հրաչեայ Աճառեանի 150ամեակը պէտք չէ սահմանափակուի յոբելեական հանդիսութիւններով կամ պաշտօնական խօսքերով, այլ պէտք է վերածուի հոգեւոր վերանորոգման առիթի՝ մանաւանդ նոր սերունդին համար:

Պէտք է վերադառնանք գիրքին, բառին, ընթերցանութեան եւ մաքուր հայերէնի արժեքին, որովհետեւ Աճառեան մեզի միայն բառարան չձգեց. ան մեզի ձգեց լեզուական արժանապատուութիւն:

Երբ այսօր կը խոնարհինք այս մեծ հայուն յիշատակին առջեւ, կը զգանք, թէ ան դեռ ներկայ է մեր լեզուի իրաքանչիւր մաքուր բառին մէջ:

Ամէն անգամ, երբ հայ մարդ մը սիրով եւ գիտակցութեամբ կը գործածէ իր մայրենին, ան անուղղակիօրէն յարգանքի տուրք կը մատուցանէ մեծանուն Հրաչեայ Աճառեանին:

Եւ թերեւս մեծագոյն յուշարձանը, զոր կրնանք կանգնեցնել անոր յիշատակին, քարակերտ կամ պրոնզածոյլ արձանը չէ, այլ մեր լեզուին հանդէպ վերագտնուած սերն ու պատասխանատուութիւնը:

ՅԱՅՏԱՐԱՐԻՈՒՄ Ե ՉԱՊԵԼ ԵՍԱՅԱՆԻ ԱՐՁԱՆԻ ԵՍԲԻՉԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԻ ԲԱՑ ՄՐՑՈՅԹ



Հայ նշանաւոր գրող, արձակագիր, թարգմանիչ, հրապարակախօս և գրականագետ Չապէլ Եսայանի յիշատակը յաւերճացնելու նպատակով Երևանի պետական համալսարանում յայտարարուում է բաց մրցոյթ՝ արձանի Եսբիզային առաջարկներ ներկայացնելու համար: Արձանը նախատեսուում է տեղադրել ԵՊՀ կենտրոնական մասնաշէնքի բակում:

ԵՊՀ-ից յայտնում են, որ մրցոյթին մասնակցելու հնարաւորութիւն ունեն հետաքրքրուած անհատները, խմբերը կամ կազմակերպութիւնները: Ներկայացուող Եսբիզային առաջարկը պէտք է պարունակի արձանի նախագծային և կառուցման ընդհանուր արժեքի, կառուցման ժամանակացոյցի, նիւթի տեսակի, գոյնի, չափերի վերաբերեալ մանրամասն տեղեկութիւններ և նկարներ:

Մրցոյթին ներկայացուած յայտերը քննարկուելու և գնահատուելու են մրցութային յանձնաժողովի փակ նիստում՝ յայտերի ներկայացման աւարտից յետոյ՝ 10-օրեայ ժամկետում՝ պահպանելով մասնակիցների գաղտնիութիւնը: Ներկայացուած բոլոր առաջարկները (ներառեալ մրցութային յանձնաժողովի կողմից չընդունուածները) ցուցադրուելու են 7 օր՝ մրցոյթի արդիւնքներն ամփոփելուց առաջ, և 7 օր՝ մրցոյթի յաղթողներին յայտարարելուց յետոյ:

Մրցոյթի գլխաւոր մրցանակին արժանացած Եսբիզային առաջարկը հիմք է ընդունուելու արձանի կառուցման համար, իսկ հեղինակի հետ կնքուելու է քաղաքացիաիրաւական պայմանագիր:

Մրցանակային ֆոնդը կազմում է 1 000 000 ՀՀ դրամ, որից գլխաւոր մրցանակը կազմում է 500 000 ՀՀ դրամ, երկրորդ մրցանակը՝ 300 000 ՀՀ դրամ, երրորդ մրցանակը՝ 200 000 ՀՀ դրամ:

Եսբիզային առաջարկներն անհրաժեշտ է ներկայացնել աշխատանքային օրերին և ժամերին ԵՊՀ կենտրոնական մասնաշէնքի 507 սենեակ (հասցէ՝ ք. Երևան, Ալեք Մանուկեան 1):

Արձանի Եսբիզային առաջարկների ներկայացման վերջնաժամկետն է յուլիսի 31-ը: ■

(panorama.am)

Խոնարհում հայ լեզուի անխոնջ մշակին, բառերու ճգնաւորին, եւ ազգային յիշողութեան անմահ պահապանին՝ Հրաչեայ Աճառեանի անմեռ յիշատակին առջեւ: ■

(ԱՍՊԱՐԷՉ)

Յ.Գ.

QUAND UN CADEAU D'ENFANCE DEVIENT UN PROJET ARTISTIQUE ET UN PROJET DE VIE

Armine MKRTCHYAN

UN RÊVE LOINTAIN DEVENU RÉALITÉ

Certains rêves naissent dans l'enfance et mûrissent silencieusement pendant des décennies avant de prendre vie. C'est précisément l'histoire d'un projet exceptionnel qui a récemment uni Genève et Erevan autour de l'héritage musical du grand compositeur arménien Aram Khatchatourian.

Alors qu'elle n'était âgée que de deux ans, Eva Haroutunian reçut un cadeau aussi précieux qu'inattendu: un exemplaire de l'«Album pour enfants», recueil de pièces pour piano offert personnellement par son auteur, Aram Khatchatourian lui-même. Trop jeune pour mesurer la portée de cet instant historique, elle conserva néanmoins ce souvenir fondateur. Le compositeur lui avait alors adressé un message simple mais inspirant: dans quelques années, elle devrait commencer à jouer ces œuvres. Son souhait se réalisa rapidement. Deux ans plus tard, la jeune musicienne entamait son parcours artistique à l'École spécialisée de musique Piotr Ilitch Tchaïkovski d'Erevan, où débuta sa vocation de pianiste.

Au fil des années, son destin et sa quête d'excellence musicale la conduisirent à Genève. Devenue directrice du Conservatoire de Genève, elle nourrissait depuis longtemps un rêve profondément ancré dans son cœur: réunir les jeunes talents de son école d'origine avec les musiciens du Conservatoire de Genève au sein d'un même orchestre, afin d'interpréter ensemble les œuvres du maître arménien.

Lors de l'ouverture du concert, visiblement émue, Eva Haroutunian partagea ce rêve de jeunesse devenu réalité, évoquant avec émotion le chemin parcouru depuis cette rencontre inoubliable avec Aram Khatchatourian.

Aujourd'hui, ce projet est devenu une magnifique réalité. Trente jeunes musiciens de l'École de musique P. I. Tchaïkovski d'Erevan, sous la direction artistique et musicale de David Maroukhian, ont collaboré avec l'orchestre CMGO du Conservatoire de Genève, composé d'étudiants actuels, d'anciens élèves et de membres du corps professoral.

La direction du concert a été confiée au chef d'orchestre de renommée internationale Christian Vásquez, qui a conduit cette rencontre musicale avec talent et inspiration.

Après cinq jours de travail intensif, de répétitions et d'échanges artistiques, le concert tant attendu s'est tenu le 20 juin dans le prestigieux Victoria Hall de Genève.

Le programme mettait à l'honneur le célèbre Concerto de violon d'Aram Khatchatourian, interprété par



la brillante violoniste virtuose arménienne Diana Adamyan, ainsi que des extraits des ballets Spartacus et Gayaneh. La puissance émotionnelle de la musique arménienne a profondément touché le public suisse, transporté dans un univers musical d'une richesse et d'une intensité remarquables.

La veille de ce grand concert au Victoria Hall, les jeunes musiciens de l'École de musique P. I. Tchaïkovski d'Erevan, réunis sous la direction de David Maroukhian, ont formé un orchestre de musique de chambre et préparé un programme d'une grande qualité, qu'ils ont présenté dans la salle Franz Liszt du Conservatoire de Genève. Ce concert exceptionnel mettait exclusivement à l'honneur des œuvres de compositeurs arméniens, offrant au public un remarquable panorama du patrimoine musical de l'Arménie.



Au-delà du projet artistique, ce séjour a également permis aux jeunes musiciens arméniens de découvrir la Suisse et son patrimoine culturel. Ils ont notamment visité le Musée international de la Croix-Rouge et du Croissant-Rouge, le Musée Patek Philippe, assisté à une répétition de l'Opéra de Genève, découvert les coulisses du Victoria Hall et profité des rives du lac Léman en admirant le célèbre Jet d'eau.

Cette collaboration exceptionnelle s'inscrivait dans le cadre des célébrations du 190e anniversaire du Conservatoire de Genève, symbolisant à la fois l'amitié entre les peuples, la transmission artistique entre générations et la force unificatrice de la musique. ■

À GUMRI, UNE MAISON OÙ LES GÉNÉRATIONS SE RENCONTRENT ET OÙ LA SOLIDARITÉ SE RÉINVENTE

Dans une salle baignée de lumière, le parfum du pain fraîchement sorti du four se mêle aux conversations d'un groupe de retraitées réunies autour d'un déjeuner. Quelques mètres plus loin, des apprentis en cuisine préparent le repas du jour tandis qu'une bénévole accompagne une personne âgée lors d'un atelier créatif.

Voici l'image d'un rêve devenu réalité. Notre Maison des apprentis est devenue un lieu de transmission, d'insertion et de solidarité entre les générations.

Créée par la Fondation Miassine, la structure poursuit une ambition simple: permettre à des jeunes vulnérables d'acquérir un métier tout en recréant des liens sociaux dans une société fragilisée par les crises successives et les transformations sociales.

Former les jeunes, recréer des liens

Tous les ans, au moins douze apprenti-e-s sont formé-e-s aux métiers de la boulangerie-pâtisserie, de la restauration et de l'hôtellerie. Dans la région de Chirak où le chômage des jeunes demeure élevé et où de nombreuses familles vivent dans la précarité, ces formations constituent souvent la première étape vers l'insertion professionnelle et une autonomie économique.

Mais les bouleversements provoqués par l'exode des Arméniens d'Artsakh ont conduit la fondation à élargir son action. Au cours des derniers mois, quarante-cinq femmes réfugiées et leurs familles ont bénéficié d'un accompagnement associant soutien social, activités collectives et espaces d'écoute.

Pour beaucoup d'entre elles, la Maison des apprentis est devenue un refuge.



«Ici, nous retrouvons des visages familiers, nous parlons, nous cuisinons, nous oublions un peu nos difficultés», confie l'une des bénéficiaires.

La création du Club des seniors

À Gumri, les séquelles du tremblement de terre de 1988 demeurent visibles. Des milliers de familles ont été touchées et de nombreuses personnes âgées vivent aujourd'hui seules, après avoir perdu des proches ou vu leurs enfants partir travailler à l'étranger.

Les retraites, 150 CHF mensuel en moyenne, couvrent difficilement les dépenses essentielles. Chauffage, médicaments ou alimentation représentent des charges souvent insurmontables pour des personnes qui ont travaillé toute leur vie.

La situation s'est encore aggravée avec l'arrivée de personnes âgées réfugiées d'Artsakh, contraintes d'abandonner leur maison, leurs biens et leurs repères.

Face à cette réalité, Miassine a progressivement développé des activités destinées aux personnes âgées en créant le Club des Seniors. Chaque semaine, un repas gratuit préparé par les apprentis rassemble une trentaine de personnes âgées autour d'une table commune. Des ateliers de bien-être (karaoké, relaxation), des activités créatives (danse, chant, dessin), des ateliers sur la santé et des sorties culturelles complètent cet accompagnement.

Une inspiration venue de Suisse

Le projet développé à Gumri trouve également ses racines dans certaines expériences européennes, notamment suisses, qui placent les personnes âgées au cœur de la vie sociale.



Des associations telles qu'AVIVO défendent depuis plusieurs décennies la participation des retraités à la vie citoyenne, la lutte contre l'isolement et le développement d'activités favorisant les échanges entre générations.

La Fondation Miassine s'est inspirée de cette approche en l'adaptant au contexte arménien. L'objectif consiste à considérer les personnes âgées non comme de simples bénéficiaires, mais comme des acteurs à part entière de la vie locale.

Les repas partagés, les ateliers et les rencontres entre apprentis et seniors rappellent ainsi certaines initiatives développées en Suisse tout en répondant aux besoins spécifiques de Gumri.

«Nous voulons créer des ponts entre les générations. Les personnes âgées transmettent leur expérience et leur mémoire, tandis que les jeunes apportent leur énergie et leur présence», explique Satenik, notre directrice sur place.

Le soutien décisif de partenaires suisses

Cette démarche a trouvé un écho particulier auprès de partenaires suisses. À la suite d'une visite à Gumri et de la découverte des activités de la Maison des apprentis, la délégation de la Fondation Armenia a décidé d'apporter un soutien majeur au programme destiné aux personnes âgées.

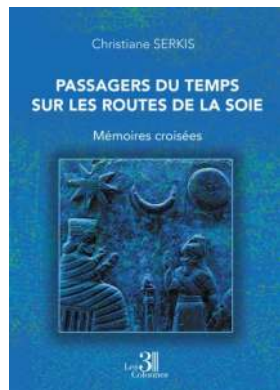
Convaincue de la pertinence de cette approche intergénérationnelle et de son impact social, la fondation Armenia a choisi de financer l'ensemble des activités de 2025-26.



Nouvelle parution

«PASSAGER DU TEMPS SUR LES ROUTES DE LA SOIE: MÉMOIRES CROISÉES»

Christiane SERKIS



Passager du Temps sur les Routes de la Soie est une œuvre singulière où Christiane Serkis, pour la première fois, dévoile ses écrits à travers un voyage intime et historique le long des mythiques Routes de la Soie. Ce récit, bien plus qu'un simple périple, est une quête identitaire où l'auteure ressuscite la mémoire de ses ancêtres,

mêlant histoires imaginaires et grande Histoire. Au fil des siècles, le livre explore les destins brisés ou héroïques de ses aïeux, marqués par des tragédies comme le Génocide arménien de 1915 ou les bouleversements politiques du Proche et Moyen-Orient, sources d'exils et de déracinements. Christiane Serkis y dépeint aussi des figures familiales aux parcours contrastés: artistes inspirés, mais aussi êtres fragilisés par la déficience intellectuelle ou la maladie mentale. L'ouvrage célèbre surtout la résilience des femmes de sa lignée, tout en rendant hommage à des figures historiques oubliées, comme la Reine hittite Puduhepa ou la Reine assyrienne Samsuramat. Porté par une humanité profonde et une spiritualité nourrie de multiculturalisme, ce texte est le fruit des voyages, rencontres et réflexions de l'auteure sur le sens de l'existence.

À travers une prose riche et sensible, *Passagers du Temps sur les Routes de la Soie* devient un hommage vibrant à la mémoire collective, une invitation à parcourir les chemins du passé pour mieux comprendre le présent.

Public cible

Ce livre s'adresse à un large public curieux d'histoire, de transmission et de récits de vie. Il parlera particulièrement aux lectrices et lecteurs sensibles aux questions de mémoire, d'exil, d'identité et de filiation. Les amateurs de sagas familiales, de récits historiques incarnés et de témoignages trouveront ici une lecture riche et accessible. L'ouvrage touche aussi celles et ceux qui s'interrogent sur leurs origines et sur la manière dont le passé continue de

À GUMRI, UNE MAISON OÙ LES GÉNÉRATIONS SE RENCONTRENT ET OÙ LA SOLIDARITÉ SE RÉINVENTE

➤➤➤ Ce soutien permet d'assurer les repas mensuels, les ateliers de bien-être, les activités créatives, les conférences, les sorties culturelles ainsi que l'accompagnement des personnes âgées isolées, y compris les réfugiés d'Artsakh.

Pour nous, cette décision constitue à la fois une reconnaissance du travail accompli et une garantie de continuité pour les bénéficiaires.

Le partenariat illustre également les liens de solidarité qui unissent la Suisse et l'Arménie. Il montre qu'au-delà de l'aide humanitaire traditionnelle, les échanges d'expériences et les visites de terrain peuvent faire émerger des projets durables.

Une autre manière de reconforter

Au-delà de l'aide matérielle, nous insistons sur une notion qui revient régulièrement dans les échanges avec les bénéficiaires: celle de la dignité. Ici, les personnes âgées ne sont pas considérées comme des personnes dépendantes ou assistées, mais comme des membres à part entière de notre communauté.

Au fil des mois, des liens de confiance se sont noués avec l'équipe de Miassine. Arminé, Hasmik, Arpiné et Kristiné sont devenues des visages familiers, attendus et appréciés. Pour plusieurs bénéficiaires, leur présence régulière représente bien davantage qu'un accompagnement social: elle apporte une écoute, une attention et un sentiment d'appartenance. Miassine est la Maison de tous. ■

Astrig Marandjian / Fondatrice de Miassine / miassine.com

vivre en nous. Enfin, c'est un texte qui peut toucher plusieurs générations, en invitant au dialogue et au partage.

Née au Liban (d'origine arménienne) et marquée par une enfance entre l'Irak et la Suisse, Christiane Serkis incarne une histoire familiale nomade et plurielle. Bibliothécaire passionnée d'archéologie, d'histoire ancienne et de généalogie, elle explore aussi les chemins de la spiritualité.

Publié aux Éditions Les 3 Colonnes (lestroiscolonnes.com) à Paris, le livre est disponible sur commande dans toutes les librairies ainsi qu'en ligne (Amazon, FNAC, Payot). ■

AlpWebMaster
WEBSITES FOR PROFESSIONALS
www.alpwebmaster.com

IT Solutions • Web & Logo Design • Web Development • Custom Admin Panel

info@alpwebmaster.com
Rue de la Banque 3, CH-1700 Fribourg
Tel: +41 58 580 0770
Koryun 7 str., AM-0025 Yerevan
Tel: +374 41 808 998

PREMAT S.A.

IMPORT & EXPORT

9, RUE DES ALPES

CH - 1201 GENEVE

TEL. 022 731 69 35

ՈՒՐՖԱՅԻ 15-ԱՄԵԱՅ ՀԵՐՈՍՈՒՅԻՆ՝ ԱՂՆԻ ՄԻՐՁԵԵԱՆ



1915 թուականին, երբ Ուրֆայի հայությանը կանգնած էր գոյության կռուի առջև, ընդամենը 15-ամեայ Ազնի Միրզեանը դարձավ քաղաքի հերոսական ինքնապաշտպանության խորհրդանիշներից մեկը:

Հօր՝ Իսահակ Միրզեանի և աւագ եղբոր՝ Ապրամի դաժան սպանությունից յետոյ Ազնիը չընտրեց փախուստի կամ յուսահատության ճանապարհը: Կրտսեր քրոջ՝ Օսանայի հետ նա միացավ Ուրֆայի պաշտպաններին՝ զենք վերցնելով հայրենի քաղաքի պաշտպանության համար: Թեև Օսանան շուտով զոհուեց մարտերից մեկի ժամանակ, Ազնիը շարունակեց պայքարը՝ դառնալով ինքնապաշտպանության ամենահամարձակ մասնակիցներից:

Սկզբում նա գաղտնի տեղեկություններ էր փոխանցում հայ մարտիկներին, սակայն կարճ ժամանակ անց արդեն անմիջականորեն մասնակցում էր մարտերին: Ազնիը յայտնի էր իր խիզախությամբ, հնարամտությամբ և առաջնորդական յատկանիշներով: Իր մարտական ընկերուհի Մարիամ Զիլինկիրեանի հետ նա գլխավորում էր երիտասարդ հայուհիների մի խումբ, որը տղամարդու հագուստով և զենքը ձեռքին մասնակցում էր թշնամու դեմ գործողություններին: Նրանց համարձակությունը տպավորել էր նոյնիսկ հակառակորդներին. ֆախրի փաշան, հանդիպելով երիտասարդ հայուհիներին, հիացմունքով էր արտայայտուել նրանց քաջության մասին:

Տարիներ անց Ազնիը յիշում էր Ուրֆայի հերոսամարտի առաջին օրը. «Հինգ րոպե էլ չանցած՝ ամբողջ հայկական թաղամասը ոտքի էր կանգնել՝ միաերուած, պատրաստ կռուելու և մեռնելու»:

Հայոց ցեղասպանությունից փրկուած Ազնի Միրզեանը հետագայում հաստատուեց Բրազիլիայում, որտեղ ստեղծեց ընտանիք և մինչև կեանքի վերջ պահպանեց իր հայրենի քաղաքի և հերոսամարտի յիշողությունները: Նրա կեանքի պատմությունը սերունդներին փոխանցուեց ընտանեկան մասունքների, լուսանկարների և վկայութունների միջոցով:

Վերջին տարիներին Ազնի Միրզեանի թոռը՝ Նելսոն Ներսեսեանը, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտին է նուիրաբերել իր տատիկի անձնական

ԱՂԳԸ ԿԸ ԿՈՐԾԱՆԵՆ ՈՉ ԹԵ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ, ԱՅԼ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

»»» Կան եւ գաղափարական վիճակորսութիւնները, նախկինները, ներկաները, ռուսի ու թուրքի ստրուկները եւ այլն:

Բայց եւ այսպէս խնդիրները չեն անհետանար: Նոր «քաղութան նոխագ» մը չի բուժեր ազգը: Ընդհակառակը, աւելի կը կարծրացնէ, աւելի կը վախցնէ, աւելի կոյր եւ մոլեգին կը դարձնէ զայն: Ազգը կը սկսի ապաքինիլ միայն այն ատեն, երբ կը համարձակի նայելու իր իսկ հայելին: Իսկ այդ հայելին միայն գեղեցկութիւն կամ ինքնահաճոյք չի ցուցներ: Ան նախ եւ առաջ իրականութիւնը կը ցոլացնէ:

Մարդկային բանականութիւնը ստեղծած է գիտութիւն, արուեստ, պետութիւն, իրաւունք եւ քաղաքակրթութիւն: Բայց նոյն բանականութիւնը ստեղծած է նաեւ այնպիսի երեւոյթներ, ինչպէս գաղափարախօսական մոլուցքը, զանգուածային ատելութիւնը, ցեղասպանութիւնները եւ ամբողջ ժողովուրդներու ինքնախաբէութիւնը: Հետեւաբար, հասարակութեան առջեւ կանգնած գլխաւոր խնդիրը նոր գաղափարախօսութիւն ստեղծելը չէ: Գլխաւոր խնդիրը սեփական գաղափարախօսութեան վրայ կասկածելու կարողութիւնն է: Ժողովուրդները սովորաբար չեն կործանիր, որովհետեւ խելացի չեն, այլ որովհետեւ իրենց բանականութիւնը կը դադրի ծառայել ճշմարտութեան եւ կը սկսի ծառայել ինքնարդարացման: Այդ պահէն սկսեալ մարդը այլեւ ճշմարտութիւն չի որոնէր: ԱՆ կ'որոնէ/կը յօրինէ միայն այնպիսի փաստեր, որոնք կը հաստատեն այն, որուն ինքը արդէն որոշած է հաւատալ: Մենք հիմա նոյնիքն այդ վիճակը կը պարզենք: Մենք հիմա կը փորձենք արդարացնել ամեն ինչ եւ մենք զմեզ:

Եւ այդ պահուն է, որ հասարակութեան իսկական անկումը կը սկսի՝ ո'չ սահմաններուն վրայ, ո'չ Արցախի մէջ, այլ մեր սեփական գիտակցութեան մէջ: Ան կը սկսի այն ատեն, երբ կը դադրիք հաւատալ մենք մեզի, մեր գաղափարներուն, մեր արժէքներուն եւ մեր ուժին: Այդ պահէն սկսեալ՝ ամեն ինչ կարելի է՝ լայն արդարացնել:

Ա. Մ.

(Darperag21.net)

արխիւի կարևոր մասունքները՝ Ազնիի Աստուածաշունչը, լուսանկարներ, անձնական իրեր և ընտանեկան արժեքաւոր վաւերագրեր: Այս վկայութիւնները ոչ միայն պատմում են մեկ հերոսուհու կեանքի մասին, այլև փաստում են Ուրֆայի հայության դիմադրութեան, վերապրման և յիշողութեան պահպանման պատմութիւնը:

Ազնի Միրզեանի կեանքը վկայում է, որ Հայոց ցեղասպանութեան տարիներին հայ կանայք և աղջիկները ոչ միայն զոհեր էին, այլև դիմադրութեան, պայքարի և ազգային արժանապատուութեան կրողներ: Նրա անունը շարունակում է մնալ Ուրֆայի հերոսական ինքնապաշտպանութեան և հայ կնոջ անկոտրում կամքի խորհրդանիշը: ■

Ինեսա Ստեփանեան, ՀՅԺԻ-ի կրթական ծրագրերի պատասխանատու

POURQUOI LE CONSEIL FÉDÉRAL NE S'ENGAGE-T-IL PAS EN FAVEUR DE LA POPULATION DU HAUT-KARABAKH?

Lors de l'heure des questions du 15 juin 2026, le conseiller fédéral Ignazio Cassis a répondu aux questions du conseiller national Erich Vontobel (UDF, ZH). Ce dernier, face aux injustices croissantes infligées à la population du Haut-Karabakh, souhaitait savoir où en était la mise en œuvre de la motion 24.4259. Celle-ci demande l'organisation d'un forum de paix visant à instaurer un dialogue ouvert entre l'Azerbaïdjan et les représentants du peuple arménien du Haut-Karabakh.

Ignazio Cassis refuse de dialoguer avec les Arméniens du Haut-Karabakh

Dans sa réponse, le conseiller fédéral Ignazio Cassis a notamment indiqué qu'il n'était pas possible pour le gouvernement suisse de s'entretenir avec des représentants du Haut-Karabakh. La Suisse ne reconnaît pas le Haut-Karabakh en tant qu'entité étatique et n'entretient donc aucun contact avec ses représentants. De manière générale, elle n'entretient pas de relations avec des segments de la population d'un autre État.

La position contradictoire du Conseil fédéral

Cette justification est toutefois en contradiction avec l'histoire riche en traditions de la Suisse, qui a collaboré à plusieurs reprises avec des acteurs non étatiques dans le cadre de ses missions diplomatiques. Ce fut par exemple le cas en juin 2025, lorsque le conseiller fédéral Ignazio Cassis a rencontré le Premier ministre et ministre des Affaires étrangères de l'Autorité palestinienne. La Suisse s'est toujours engagée en faveur de la médiation pour la paix avec des représentants non étatiques, par exemple avec les rebelles des FARC en Colombie ou le Mouvement populaire de libération du Soudan (MPLS).

Négocier avec tous est une tradition suisse

La politique suisse part traditionnellement du principe que les conflits ne peuvent être résolus que par le dialogue. Quiconque souhaite jouer un rôle de médiateur doit donc s'entretenir avec toutes les parties concernées, qu'il s'agisse de gouvernements, de groupes rebelles, de minorités ethniques ou d'autres parties au conflit. C'est ainsi que le ministère des Affaires étrangères l'a formulé en 2008 dans une déclaration de principe sur les efforts de médiation de la Suisse.

L'interpellation du conseiller national Müller-Altermatt

C'est sur ce point que s'inscrit une interpellation du conseiller national Stefan Müller-Altermatt (Le Centre) déposée le 19 juin 2026. Il pose les questions suivantes au Conseil fédéral:

1. Comment le Conseil fédéral entend-il s'acquitter du mandat qui lui a été confié par la motion



Le conseiller national Stefan Müller-Altermatt, (csi)

- 24.4259 et rechercher le dialogue avec les représentants du Haut-Karabakh?
2. Le Conseil fédéral reconnaît-il le fait que le Haut-Karabakh, en tant qu'État de facto, jouissait d'une subjectivité au moins partielle en droit international public?
3. Comment se fait-il que le Conseil fédéral, dans le cadre de sa mission de bons offices, négocie avec des représentants non étatiques, mais refuse de négocier avec la représentation du Haut-Karabakh au motif de l'absence d'entité étatique?
4. Que fait le Conseil fédéral, dans le cas du Haut-Karabakh, dont la population a été chassée par la force, dont les représentants sont illégalement emprisonnés et dont le patrimoine culturel millénaire est délibérément détruit, pour garantir le respect du droit international?

Le public a droit à la transparence

Pour John Eibner, président international de CSI, les membres du Parlement suisse et le public ont le droit de savoir pourquoi le ministre des Affaires étrangères Ignazio Cassis ne remplit pas son mandat parlementaire: «Pourquoi renonce-t-il à la tradition suisse de longue date consistant à coopérer avec tous, y compris les acteurs non étatiques, dans la recherche de la paix?»

Christian Solidarity International (CSI) appelle le Conseil fédéral à ne plus attendre, mais à mettre en place dès maintenant le forum pour la paix, conformément à la motion 24.4259.

Le conseiller national Nik Gugger rejoint le comité

Le comité de soutien à l'Initiative suisse pour la paix au Haut-Karabakh s'agrandit.

Le conseiller national Nik Gugger (PEV) vient de le rejoindre. Lui aussi est convaincu que la longue tradition de neutralité et de médiation de la Suisse confère à notre pays les atouts nécessaires pour promouvoir un processus de paix crédible et durable, qui accorde la priorité à la sécurité des personnes et à la justice pour les victimes des expulsions. ■

(Christian Solidarity International)

L'ÎLE DE LA MÉMOIRE

Philippe DERSARKISSIAN

En ce 27 avril 1749, le son des cloches de l'île de San Lazzaro résonne sur la lagune de Venise, comme une lointaine complainte annonciatrice d'une mauvaise nouvelle: Le père Mékhitar est mort.

Ces mêmes cloches rythmaient la vie d'une petite communauté de moines arméniens installés ici depuis plus de trente ans...

J'avais relaté dans le dernier *Artzakank* la vie de Manouk Petrosian, né en 1676, à Sébaste (la ville de Sivas dans l'actuelle Turquie) qui deviendra prêtre en 1696 et recevra le titre de vardapet, docteur en théologie. Il deviendra le père Mékhitar de Sébaste. Il avait à peine... 20 ans.

En 1700 il sera le fondateur de la Congrégation des Pères Mekhitaristes, un ordre catholique arménien.

Après moultes rebondissements il s'installera dans l'île de San Lazzaro, à Venise.



Une très forte personnalité, au point que malgré son obéissance catholique il désirait être géographiquement éloigné de Rome avec laquelle il était en communion de foi et choisit néanmoins de s'installer à Venise car elle était indépendante du pouvoir du pape et donc le père Mékhitar pouvait ici, pleinement vivre son arménité, en conservant sa liturgie orientale, sans contrainte aucune.

Accusé de duperie par les tribunaux romains il déclara ne pouvoir ni sacrifier sa foi à sa nationalité, ni sa nationalité à sa foi.

Tout était dit!

Mais quid de cette petite communauté après la mort de son père fondateur?

Pour les religieux, le père Mékhitar n'était pas juste leur supérieur mais un guide qui voulait rendre à la nation arménienne son patrimoine spirituel et intellectuel après des siècles de guerre, d'invasions, et autres dispersions.

San Lazzaro n'était donc pas qu'un monastère mais un centre culturel, une bibliothèque, une imprimerie et une école.

Les Mékhitaristes n'avaient rien de semblable aux congrégations catholiques de cette époque et s'ils célébraient la liturgie, priaient plusieurs fois par jour et vivaient chichement, leur mission était de devenir des hommes de savoir car pour Mékhitar, servir Dieu signifiait aussi sauver la mémoire d'un peuple.

Ainsi donc nos jeunes religieux avaient un emploi du temps très chargé:

Prière avant l'aube, étude du grec ancien, copie d'un manuscrit arménien, travail à l'imprimerie, cours de théologie, traduction d'un texte latin, les vêpres et enfin lecture silencieuse jusqu'à tard dans la soirée. Bref, de quoi faire un burnout.

Les voyageurs impressionnés découvraient des religieux à la fois prêtres, linguistes, historiens, imprimeurs, bibliothécaires, astronomes ou naturalistes...

Mékhitar n'était qu'un premier maillon d'une longue chaîne, jusqu'à aujourd'hui, juste un passeur et non simplement un leader.

Un passeur car à sa disparition, il n'y eut pas de rivalité et c'est tout naturellement Stephanos Melkonian, l'un des disciples le plus proche de Mékhitar qui fut élu.

Pas un grand réformateur, certes, mais doté de quatre qualités indispensables: Il était prudent, organisé, gestionnaire, patient et évita surtout deux erreurs: Tout conserver d'une manière rigide ou tout réformer.

Alors les moines achetaient des livres, correspondaient avec des marchands arméniens à Constantinople, Smyrne, Alep, Ispahan, en Pologne et encore en Inde.

Ils acquéraient, on leur offrait ou parfois ils réalisaient une copie et progressivement San Lazzaro rassembla des textes que l'on croyait définitivement perdus.

C'était comme un long combat pour sauver l'histoire de notre nation car des guerres avaient dispersé notre culture, notre littérature, notre science et ces moines-soldats se battaient contre un ennemi invisible: L'oubli.

Nos moines insulaires n'étaient pas isolés mais visités par des savants italiens, des orientalistes français, des diplomates, des imprimeurs allemands, des Britanniques... Et Venise voyait cela avec bienveillance car nos Arméniens donnaient du prestige à la Sérénissime.

En 1770 les Mékhitaristes avaient des correspondants sur plusieurs continents, des jeunes >>>

L'ÎLE DE LA MÉMOIRE

➤➤➤ arméniens venaient se former sur l'île avant d'enseigner ailleurs.

En 1773, une partie des religieux estimait que San Lazzaro devait rester le cœur unique de la Congrégation mais d'autres pensaient que face à l'ampleur du succès il fallait s'installer ailleurs en Europe, pour mieux servir la communauté et donc les Mékhitaristes se divisèrent en deux Congrégations distinctes et concurrentes.

Et le premier refuge de ces religieux séparatistes fut Trieste, un port important qui développait des relations avec l'Orient. Et... il fallut tout reconstruire: École, imprimerie, bibliothèque... Pour finalement repartir quelques décennies plus tard à Vienne, une des plus grandes métropoles intellectuelles d'Europe avec ses universités, bibliothèques impériales et autres imprimeries qui attiraient les savants du monde entier.

San Lazzaro et Vienne travaillaient en parallèle et aussi se complétaient. Les échanges avec les universités européennes s'intensifièrent et les éditions devinrent de plus en plus soignées.

Nous sommes dans l'Europe des Lumières et la manière de travailler de nos moines leur valut progressivement le respect des orientalistes européens et San Lazzaro n'était plus qu'un monastère, mais, officiellement, un centre de recherches.

1796 un jeune général français, Napoléon Bonaparte, lança sa campagne d'Italie dans le but d'affaiblir les ennemis de la France révolutionnaire et en finançant son armée en volant les richesses des états italiens. De nombreux monastères disparurent, des œuvres d'art saisies, les religieux chassés, leurs monastères transformés en casernes.

Nos Mekhitaristes appréhendaient que le patrimoine arménien patiemment rassemblé depuis plus d'un siècle soit de nouveau dispersé.

Mais Napoléon considéra le monastère comme un établissement utile pour les études orientales. Les autorités françaises estimaient que San Lazzaro remplissait une fonction culturelle et scientifique d'intérêt public et nos moines furent sauvés parce qu'ils étaient aussi des chercheurs.

San Lazzaro avait survécu.

Les canons se turent et notre monastère connut son âge d'or de 1815 à 1900 car les universités se développaient et l'intérêt pour les langues anciennes, l'archéologie et l'histoire était grandissant. San Lazzaro allait devenir le principal centre mondial des études arméniennes car sa bibliothèque était restée intacte alors que tant d'autres institutions religieuses avaient été détruites.

Les Mekhitaristes devinrent des historiens en développant des techniques: Ils ne copiaient plus

simplement les textes, mais ils les comparaient, en recherchaient des variantes, examinaient la date des manuscrits, identifiaient les erreurs introduites par les copistes au fil des siècles.

Si tout cela nous paraît évident aujourd'hui c'était une démarche assez innovatrice à l'époque.

Au milieu du XIXe siècle les Mekhitaristes fondèrent la revue *Pazmaveb*.

Cette revue existe toujours et publie des articles scientifiques et littéraires ainsi que des informations sur les diasporas arméniennes du monde entier.

1915: Nos moines comprirent que les manuscrits qu'ils avaient sauvés étaient uniques car les monastères d'Anatolie avaient été dévastés et parfois les copies que nos moines réalisèrent étaient devenues les uniques témoins d'un passé qui auraient pu être oubliés par cette volonté farouche des dirigeants turcs à effacer notre Histoire.



Ainsi San Lazzaro a survécu à la chute de la République de Venise, à deux guerres mondiales, au génocide et aussi à sa séparation en deux Congrégations pour finalement se réunir en une seule en l'an 2000 (227 ans après leur séparation) et si les deux maisons existent, elles sont aujourd'hui réunies en une seule Congrégation.

À la renaissance de l'Arménie, libérée du joug soviétique en 1991, nos Mekhitaristes purent enfin développer des relations avec l'Arménie, devenue un État souverain, et par voie de conséquence beaucoup de chercheurs d'Erevan purent fréquenter San Lazzaro.

À l'ère du numérique que reste-t-il de Mékhitar?

Les presses sont devenues numériques, les chercheurs utilisent des ordinateurs, les manuscrits sont photographiés en haute définition,

Les techniques ont changé mais la philosophie du père Mékhitar est bien ancrée avec quatre piliers fondamentaux:

Prier - Étudier - Préserver - Transmettre. ■

Ph. D.

ԵԹԷ ԱՌԱՋ ՈՒՐԱՐՏՈՒՄ ԶԱԲԱԿՆՈՒՄ ԷՐ ԹՈՒՐԵԻԱՆ, ԶԻՄԱ ՅԱՅՏ Ե ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ ՆԱԵՒ ԱԴՐԲԵՋԱՆԸ. ՄԻՔԱՅԷԼ ԲԱԴԱԼԵԱՆ



Վերջին օրերին համացանցում, յատկապես ադրբեջանական տարբեր մեդիա հարթակների կողմից տարածվում է այն լուրը, որ Նախիջևանի Օձասար լեռան վրայ գտել կամ վերագտել են ուրարտական Իշպուխիի և Մենուայի համատեղ գահակալությանը վերաբերող սեպագիր արձանագրություն:

Պատմական գիտությունների թեկնածու, հնագետ, ուրարտագետ, «Էրեբունի» պատմահնագիտական արգելոց-թանգարանի Նախկին տնօրեն Միքայել Բադալեանը գրում է.

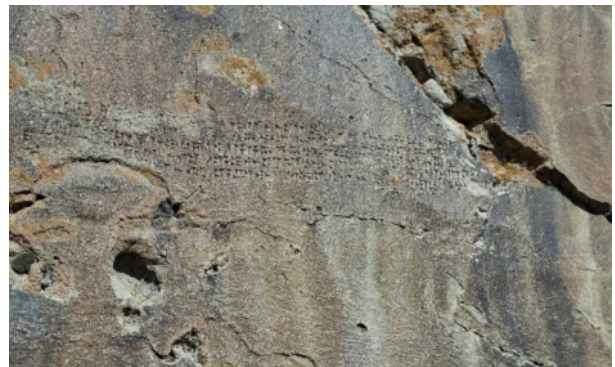
«Իրականում Օձասարի ուրարտական արձանագրությունը յայտնաբերվել է 1988 թուականին՝ Հայաստանի հանրապետության Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության սեյսմոթեքմայի և անալիտիկ կենտրոնի տնօրեն, երկրաբանական գիտությունների թեկնածու Վ. Իգումևովը: 1996 թուականի Վ. Իգումևովի, Յ. Կարազեօգեանի և Ս. Հմայակեանի կողմից «Պատմաբանասիրական հանդես»-ում տպագրվել է յոթուած Օձասարի արձանագրության և դրա ընթերցման վերաբերյալ: Հետագայում նշանաւոր ուրարտագետներ Ն. Յարուկինեանը և Մ. Սալվինին ևս հրատարակել են այդ արձանագրության վերաբերյալ յոթուածներ՝ որոշակի ճշտումներ մտցնելով դրա ընթերցման համար: Վերջին տարիներին Օձասարի արձանագրությանը անդրադարձել է նաև յայտնի ուրարտագետ Ռ. Դանը, իսկ դրա տեքստում յիշատակուող պաշտամունքային ասպեկտներին՝ նաև տողերիս հեղինակը:

Արձանագրութիւնում նշւում է Իշպուխիի և Մենուայի կողմից Արծիւի և Անիանի քաղաքների երկրները նուաճելու, Խալդի աստծոյ պատուին կոթող կանգնեցնելու, ինչպէս նաև՝ Խալդիի և Խալդիի կնոջը կենդանական զոհաբերութիւններ մատուցելու մասին:

Օձասարը գտնւում է պատմական Հայաստանի Խոշակունիք բնակավայրի մօտ:

Ինչու հենց այս ժամանակաշրջանում ադրբեջանցիները սկսեցին տարածել Օձասարի արձանագրութիւնը գտնելու լուրերը: Բացի այդ, Նրանք արդէն խօսում են, որ արձանագրութիւնը պատում է Նախիջևանում ուրարտական տերութեան ներկայութեան մասին և նաև նշում են, որ եղել է նաև frontier: Սա շատ նուրբ եզրոյթ է և կարող է ունենալ հեռուն գնացող նպատակներ:

Մինչև վերջերս ադրբեջանցիները պաշտօնական մակարդակով արգելում էին նշել, գրել, որ Նախիջևանում եղել է ուրարտական տերութեան ներկայութիւն: Նոյնիսկ Օղլան կալայից գտնուած սեպագիր արձանագրութեամբ մատնանշուած տիպիկ ուրարտական կարասի բեկորը համարում էին տեղական գրի դրսևորում: Նրանք Նոյնիսկ Նախիջևանում աշխատող օտարերկրացի գիտնականներին էին փորձում ստիպել, որ իրենց աշխատանքներում նշեն, որ Նախիջևանում ուրարտական ներկայութեան հետքեր չկան: Դրա վառ ապացոյցներից մէկն է ամերիկացի նշանաւոր հնագետ, Բրեյլի Փարքերի “Azeri Nationalism and the Silencing of the Past”, «Ադրբեջանական ազգայնականութիւնը և անցեալի ծայնագրկումը» որը իր զեկուցման տեքստն է: Այնտեղ յայտնի գիտնականը դրել է իր և ադրբեջանցիներից իրեն ուղղուած նամակի հաղորդագրութիւնը, որտեղ վերջիններս Փարքերին փորձում են համոզել, որ Նախիջևանի ամրոցներն ուրարտական չեն :



Սակայն, ըստ երևոյթին այժմ լուրջ փոփոխութիւն է տեղի ունեւում: Մէկ էլ տեսնում ենք, որ Նախիջևանում վերագտել են Օձասարի արձանագրութիւնը: Հարց է առաջանում. եթէ նրանք շատ ուզենային, կարո՞ղ էին աւելի վաղ գտնել այդ արձանագրութիւնը: Կարծում եմ, որ, իհարկէ, կարող էին: Միւս հարցն է առաջանում, իսկ ինչո՞ւ են հենց հիմա սկսել ներկայացնել այդ արձանագրութեան մասին, խօսել Նախիջևանում ուրարտական ժառանգութեան մասին:

Ներկայումս ադրբեջանցիները սկսել են քարոզել, որ հայերն Ուրարտուի հետ որևէ կապ չունեն: Իմ անձնական կարծիքով, այս հանգամանքները կարող են վկայել այն մասին, որ սկսել է մի գործընթաց, ընդ որում, պլանաւորուած գործընթաց, երբ մեզկից փորձ են անում խլել Ուրարտուն: Ընդ որում, եթէ առաջ Ուրարտուին՝ Արարատի թագաւորութեանը հաւակնում էր Թուրքիան, հիմա յայտ է ներկայացնում նաև Ադրբեջանը...

Շատ հետաքրքիր է, որ Հայոց պատմութեան 7-րդ դասարանի դասագրքի Ուրարտուի խայտառակ, սխալաշատ քարտեզում ներկայիս Հայաստանի Հանրապետութիւնը չկայ, ներառուած Էրեբունիին չկայ, բայց այ Նախիջևանը ներառուած է...»: ■

(panorama.am)

PROPOSITION DE RECONNAISSANCE OFFICIELLE ISRAËL CONFIRME LE GÉNOCIDE DES ARMÉNIENS

Pakrad ESTUKYAN



Le 28 juin 2026, le gouvernement israélien a approuvé à l'unanimité une proposition visant à reconnaître officiellement le génocide arménien, marquant un tournant historique après des décennies où la politique du

pays était largement déterminée par ses relations diplomatiques avec la Turquie et l'Azerbaïdjan.

La proposition, présentée par le ministre des Affaires étrangères, Gideon Saar, reconnaît les massacres, les déportations et l'extermination du peuple arménien par l'Empire ottoman comme un génocide. Après son approbation par le gouvernement, la résolution devrait être soumise au vote de la Knesset en séance plénière.

M. Saar a qualifié cette mesure d'obligation morale et historique, soulignant qu'Israël se doit de condamner toute tentative de nier, de minimiser ou de déformer la vérité historique du génocide arménien.

La résolution concerne le génocide perpétré contre le peuple arménien durant les dernières années de l'Empire ottoman, au cours duquel plus d'un million et demi d'Arméniens furent tués lors de déportations massives, de marches de la mort, de famine, de massacres et de la destruction systématique des communautés arméniennes.

Pendant des décennies, les gouvernements israéliens successifs ont évité de reconnaître officiellement le génocide arménien, malgré les preuves historiques accablantes de son existence. Cette réticence s'explique en grande partie par les relations diplomatiques, militaires et sécuritaires délicates qu'Israël entretient avec la Turquie et l'Azerbaïdjan, ces deux pays s'étant toujours opposés à la reconnaissance internationale du génocide arménien.

Un second facteur entre également en jeu: les Juifs souhaitent que le terme «génocide» soit défini uniquement par l'exemple de la Shoah. Pour eux, cet événement est unique et incomparable.

La décision du gouvernement intervient dans un contexte de tensions croissantes entre Israël et la Turquie. Le gouvernement du président turc Recep Tayyip Erdogan a adopté ces dernières années une position ouvertement hostile envers Israël, tandis qu'Ankara continue de nier le génocide arménien et de défendre l'héritage de l'Empire ottoman. Face à cette situation, la décision d'Israël a suscité une vive réaction au sein des milieux diplomatiques turcs.

La vérité historique du génocide arménien aurait dû être reconnue depuis longtemps, indépendamment des relations entre Israël et Ankara ou tout autre État. Cette reconnaissance relève d'une obligation morale, de la justice historique et de la responsabilité universelle face au négationnisme.

Néanmoins, la décision unanime du gouvernement constitue un tournant important. Elle rapproche Israël de la position déjà adoptée par de nombreux États, dont le Canada, les États-Unis, la France et l'Allemagne, ainsi que par des instances internationales, notamment le Parlement européen.



Pour les Arméniens du monde entier, la décision d'Israël n'a aucune portée morale particulière, puisqu'Israël a lui aussi adopté une politique génocidaire à l'égard du peuple palestinien. De fait, les milieux diplomatiques turcs interprètent cette initiative israélienne comme une tentative de détourner l'attention internationale.

Outre la Turquie, Bakou a également condamné cette décision du gouvernement israélien, la qualifiant de contraire à la vérité historique.

Par ailleurs, le Premier ministre de la République d'Arménie, Nikol Pashinyan, a déclaré que le gouvernement arménien n'entendait pas réagir à cette décision israélienne*.

Il convient de noter que dans le passé la question de la reconnaissance du génocide arménien avait été inscrite à l'ordre du jour de la Knesset grâce aux efforts des députés de l'opposition, mais avait été rejetée suite à l'intervention du gouvernement. Cette fois-ci, puisque le gouvernement soulève lui-même la question, il reste à voir quelle sera la décision de la Knesset. ■

(Article paru en arménien dans AGOS)

(*) Ndlr: Interrogé par les journalistes à ce sujet, M. Pashinyan a déclaré: «Nous estimons qu'il est dans l'intérêt de la République d'Arménie de ne pas entrer dans le débat sur l'instrumentalisation du génocide arménien. Par conséquent, nous ne voyons pas la nécessité d'y répondre».

L'UCLA COMPLÈTE SES ARCHIVES SUR LES BIENS ARMÉNIENS SPOLIÉS VENDUS AUX ENCHÈRES

Le Programme de recherche sur le génocide arménien (AGRP) de l'Institut arménien Promise de l'UCLA* a le plaisir d'annoncer la finalisation d'une archive numérique novatrice documentant le sort des biens arméniens confisqués pendant et après le génocide arménien. Intitulée «La vente aux enchères des biens arméniens volés: Emval-i Metruke ». Cette archive est accessible sur le site web de l'AGRP.



(© The Promise Armenian Institute)

S'appuyant sur une collection rare d'annonces parues dans la presse des années 1920 et 1930, l'étude examine comment ces «biens abandonnés», désignés sous le nom d'*Emval-i Metruke*, ont été vendus aux enchères publiques. Des annonces ont été publiées dans la presse locale de 34 villes et villages au cours des premières décennies de la République turque. L'archive met en évidence à la fois le contexte historique de ces «biens abandonnés» et le travail, désormais achevé, de numérisation et de traduction de ces documents du turc ottoman vers le turc moderne et l'anglais. Le chercheur indépendant Sait Çetinoğlu a compilé ces documents inestimables pendant de nombreuses années, en plus de rédiger une étude introductive approfondie sur les mécanismes de confiscation des biens. Grâce au soutien de l'AGRP, l'intégralité de ces archives a été numérisée, traduite et est désormais consultable en ligne pour la première fois. Tous les textes sont disponibles en turc et en anglais, les traductions ayant été réalisées par le chercheur Attila Tuygan et la coordinatrice du programme AGRP, Nanor Hartounian.

Cette recherche met en lumière l'expropriation et la redistribution systématiques des richesses arméniennes - une dimension essentielle et parallèle du génocide. Elle aborde également les difficultés archivistiques liées à la reconstitution de ces documents fragmentés et invite toute personne ayant accès à des documents complémentaires à collaborer.

Pour en savoir plus et accéder aux archives, veuillez consulter le site web de l'AGRP (international.ucla.edu).

ARMENIA BUSINESS + INVESTMENT DIALOGUE À ZURICH

Le 25 juin 2026, un événement a été organisé à Zurich conjointement par *Switzerland Global Enterprise* (S-GE) et la Chambre de Commerce Suisse-Arménie (SACOC), en partenariat avec l'Ambassade de Suisse en Arménie. Cet événement, intitulé: «*Armenia Business + Investment Dialogue : Fostering Strategic Partnerships and Market Expansion*» a réuni environ 80 chefs d'entreprise, investisseurs et représentants institutionnels afin d'explorer de nouvelles perspectives de coopération économique entre la Suisse et l'Arménie.



(© Page Facebook de Embassy of Switzerland in Armenia)

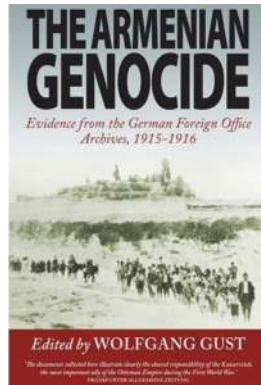
Dans son discours d'ouverture, l'Ambassadrice de Suisse Andrea Barbara Baumann a souligné la transformation de l'Arménie en une économie dynamique, stratégiquement positionnée au carrefour de l'Europe, du Moyen-Orient et de l'Asie centrale, offrant ainsi de nouvelles opportunités aux entreprises suisses. Outre un partenariat de développement de longue date, le programme de coopération de la Suisse est axé sur les partenariats stratégiques, les réformes politiques, l'innovation et les transferts de connaissances.

Les discussions ont mis en lumière l'écosystème technologique arménien en pleine expansion, sa main-d'œuvre hautement qualifiée dans les domaines des sciences, des technologies, de l'ingénierie et des mathématiques (STEM), ses ambitions croissantes en matière d'intelligence artificielle et son rôle grandissant de plaque tournante régionale de la connectivité. En prévision de la COP17 qui se tiendra à Erevan plus tard cette année, les participants ont également exploré les opportunités offertes par l'expertise suisse dans les technologies durables et l'innovation verte. ■

Pour toute remarque, question ou suggestion concernant ce projet, veuillez contacter la coordinatrice du programme AGRP, Nanor Hartounian, à l'adresse: nhartounian@international.ucla.edu. ■

(*) The Armenian Genocide Research Program (AGRP) a été créé au sein de the Promise Armenian Institute de l'UCLA début 2022. Dirigé par Taner Akçam, Ph.D., l'AGRP se consacre à la recherche et aux activités universitaires relatives à l'étude du génocide arménien dans l'Empire ottoman au début du XXe siècle.

DÉCÈS DU JOURNALISTE ALLEMAND WOLFGANG GUST



Le journaliste et chercheur allemand Wolfgang Gust est décédé à Hambourg, le 9 juin 2026 à l'âge de 91 ans.

Après des études en philologie romane à Freiburg, Bonn et Toulouse, et en marketing et management à Hambourg, il a longtemps travaillé comme rédacteur et correspondant pour le service de politique étrangère du célèbre magazine *Der Spiegel*. Historien et écrivain, il a acquis une renommée internationale grâce à ses précieuses recherches sur le génocide des Arméniens et l'histoire de l'Empire ottoman. Sa contribution à la reconnaissance et à la diffusion internationale du génocide arménien est considérable.

Wolfgang Gust a mené un travail de recherche approfondi et d'une importance capitale sur les documents relatifs au génocide des Arméniens conservés dans les archives politiques du ministère allemand des Affaires étrangères, en vue de leur publication. Il a notamment démontré que nombre de documents publiés par Johannes Lepsius en 1919 avaient été remaniés et expurgés à l'époque, dissimulant ainsi la complicité de l'Allemagne, alliée de l'Empire ottoman, dans les crimes commis contre les Arméniens durant la Première Guerre mondiale.

Son ouvrage fondamental, «Le génocide des Arméniens. Preuves issues des archives du ministère allemand des Affaires étrangères, 1915-1916», est un recueil de documents historiques, comprenant des centaines de télégrammes, rapports et lettres diplomatiques secrets.

Il convient également de souligner qu'avec son épouse, Ingrid Gust, Wolfgang Gust a numérisé et mis en ligne (armenocide.net) certains des documents d'archives les plus importants, qui ont ensuite été traduits en plusieurs langues.

Il a joué un rôle déterminant dans la décision du Bundestag de reconnaître officiellement le génocide des Arméniens en 2016, en révélant de manière irréfutable les intentions criminelles du gouvernement des Jeunes-Turcs d'exterminer le peuple arménien. ■

DIGITEC, LE PLUS GRAND ÉVÈNEMENT TECHNOLOGIQUE D'ARMÉNIE, SE TIENDRA DU 20 AU 22 NOVEMBRE 2026

DigiTec, le plus grand événement technologique d'Arménie, se tiendra cette année du 20 au 22 novembre. Selon Armenpress, l'information a été annoncée par l'Union des entreprises de technologies avancées (UATE), qui souligne que DigiTec est passé, en l'espace de deux décennies, d'un salon occupant un seul espace d'exposition à l'une des plateformes technologiques les plus influentes de la région.

«DigiTec est devenu un lieu de rencontre incontournable pour les dirigeants du secteur technologique, les fondateurs de startups, les investisseurs, les décideurs politiques, les chercheurs et les innovateurs, contribuant ainsi à façonner l'avenir technologique de notre pays.



L'édition anniversaire de 2025, marquant les vingt ans de l'événement, a réuni plus de 30 000 visiteurs, près de 200 entreprises exposantes, une centaine d'intervenants internationaux et des participants issus de plus de 30 pays.

DigiTec 2026 ambitionne de poursuivre cette dynamique et de dépasser les résultats enregistrés lors de l'édition précédente.

Cette nouvelle édition intervient à un moment charnière pour l'écosystème technologique arménien. L'Arménie s'affirme rapidement comme un centre régional d'infrastructures dédiées à l'intelligence artificielle.

Ces évolutions, combinées à la position stratégique du pays entre l'Europe, les pays du Golfe et l'Asie centrale, font de l'Arménie un pont naturel entre certains des marchés technologiques les plus dynamiques au monde.

Le contenu de DigiTec 2026 sera largement articulé autour de cette transformation historique», indique le communiqué.



«ՆԱՐԵԿ»Ը՝ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԴԵՂԱՏՈՍՍ

Համադրեց՝ ԱՆԻ ԹԱԴԵՒՈՍԵԱՆ



Գրիգոր Նարեկացու «Մատենան Ողբերգութեան»* հատորը հայկական մշակույթի ամենախոր եւ ամենաազդեցիկ գրքերից է: Այն գրուել է աւելի քան հազար տարի առաջ, սակայն մինչ այսօր շատ մարդիկ չարունակում են վերադառնալ այս գրքին՝ յատկապէս կեանքի դժուարին կամ անորոշ ժամանակաշրջաններում:

Անդրադառնալով համաշխարհային գրականութեան մեջ հոգեբանական լուրջ ներգործութիւն ունեցող գրքերին, չենք կարող չխօսել Գրիգոր Նարեկացու «Մատենան Ողբերգութեան» մասին, որ դարերով փոխանցուել է ոչ միայն որպէս հոգեւոր գրականութիւն այլ նաեւ որպէս «դարմանող» միջոց, դեղատոմս տարբեր հիւանդութիւնների դէմ: Այդ պատճառով, դարեր շարունակ մարդիկ «Նարեկ»ը կարդացել են հիւանդութեան, կորստի, պատերազմի եւ հոգեկան ծանրութեան ժամանակ: Փորձենք գիրքը դիտարկել բժշկական տեսանկիւնից:

«Նարեկի» ամենակարեւոր առանձնայատկութիւններից մէկն անկեղծութիւնն է: Նարեկացին չի փորձում ներկայանալ որպէս կատարեալ, անսխալական կամ «լուսաւոր» մարդ: Ընդհակառակը՝ նա բացում է իր ամբողջ ներքին հակասութիւնը, վախերը, մեղքի զգացողութիւնը, կոտորածութիւնն ու հոգեկան տառապանքը: Նարեկացին թոյլ է տալիս տեսնել, որ մարդկային ցաւը բնական է եւ թէ մարդը կարող է խօսել իր խոցելիութեան մասին առանց դիմակի: Հենց այս անկեղծութիւնն է մարդկանց տալիս հոգեբանական թեթեւութիւն. մարդը հասկանում է, որ միայնակ չէ իր ներքին պայքարի մէջ:

Գիրքը կառուցուած է որպէս խոր անձնական դիմում՝ Աստծուն, բայց շատ ընթերցողների համար այն նաեւ մարդու երկխօսութիւնն է սեփական հոգու հետ:

Նարեկացին անընդհատ ինքն իրեն հարցնում է, փորձում հասկանալ իր վիճակը, ընդունել իր թուլութիւնները եւ միաժամանակ՝ չկորցնել յոյսը: Այս ինքնադիտարկումը շատ մօտ է ժամանակակից հոգեբանութեան որոշ գաղափարների, որտեղ կարեւոր է սեփական զգացմունքների գիտակցումը: «Նարեկ»ը մարդուն սովորեցնում է չփախչել սեփական ներսից: Նա ցոյց է տալիս, որ ցաւի մասին խօսելը երբեմն բուժման մի մասն է:

DIGITEC, LE PLUS GRAND ÉVÈNEMENT TECHNOLOGIQUE D'ARMÈNIE, SE TIENDRA DU 20 AU 22 NOVEMBRE 2026

Les thématiques de l'événement ainsi que la liste des principaux intervenants internationaux seront annoncées ultérieurement. Les organisateurs promettent la participation sans précédent de personnalités parmi les plus influentes du monde technologique.

Outre la conférence et l'exposition, DigiTec 2026 offrira des opportunités élargies de réseautage et de développement de partenariats d'affaires.

La première édition de DigiTec s'est tenue en 2005. L'événement a été imaginé et lancé par le regretté Karen Vardanyan, figure emblématique de la communauté technologique arménienne et ancien directeur de longue date de l'Union des entreprises de technologies avancées (UATE). ■

(Armenpress)

Այսօր շատ հոգեբաններ նշում են, որ հոգեկան հաւասարակշռութիւնը սկսում է այն պահին, երբ մարդը դադարում է ճնշել իր ցաւը եւ սկսում է ընդունել այն:

Նարեկացու լեզուն ունի իւրայատուկ երաժշտականութիւն: Կրկնութիւնները, ռիթմը (կշռոյթը), պատկերները եւ աղօթքի հոսքը ստեղծում են ներքին կենտրոնացման զգացում: Դանդաղ, ռիթմիկ եւ խոր զգացմունքային խօսքը կարող է ազդել մարդու ներքին վիճակի վրայ:

Նարեկացին հաւատում է, որ նոյնիսկ ամենակոտորած մարդը կարող է արժանի լինել սիրոյ, ողորմութեան եւ ներման: Այս գաղափարը շատ կարեւոր հոգեբանական ազդեցողութիւն ունի. այն մարդուն թոյլ է տալիս չնոյնացնել իրեն իր սխալների կամ ցաւի հետ: Այն յիշեցնում է, որ մարդը միայն ընկերային դեր չունի, այլ ունի հոգեւոր եւ զգացմունքային խորութիւն, որը ուշադրութեան կարիք ունի: ■

(ԱՄՊԱՐԷՉ)

(*) Հայ աստուածաբան, միստիկ բանաստեղծ, երաժիշտ և Փիլիսոփա Գրիգոր Նարեկացու **Մատենան Ողբերգութեան**, աղօթագիրքը աւարտին է հասցունել 1002 թուականին և կազմուած է աւելի քան 10 000 տողից: Պահպանուած ամենավաղ ընդօրինակութիւնը թուագրում է 1173 թուականով: Հատուածները յոյս են տեսել դեռևս 1513 թուականին Վենետիկում, ամբողջութեամբ հրատարակուել է 1673 թուականին Մարսելում: Թարգմանուել է ռուսերէն, ֆրանսերէն, անգլերէն եւ պարսկերէն:

Գ. Նարեկացին սրբացունել է Հայ Առաքելական եկեղեցու կողմից: 2015 թուականին դասուել է կաթողիկ եկեղեցու ուսուցիչների շարքին Հռոմի Ֆրանցիսկոս պապի կողմից:

LES PAVOTS SUR LES PENTES DU MASSIS

Hamlet PETROSYAN



(© Wikimedia – Tanja Niggendijker)

On connaissait déjà cette fleur légendaire dans l'Antiquité. Parmi les mythes racontant l'histoire d'Ara-Er - descendu au royaume des morts puis ressuscité et revenu de là-bas - liés au fleuve Araxe et au mont Diorpos qui s'élevait sur ses rives (nom signifiant littéralement «obscur et inaccessible», désignant le mont Masis, ainsi nommé à cause d'un profond et étroit ravin situé sur son versant nord), une place particulière était accordée à l'histoire de la fleur Araxa poussant sur le mont Diorpos, au bord de l'Araxe.

Dans ce récit consacré aux fleurs, rédigé aux I^{er}-II^e siècles de notre ère et attribué à l'historien grec Plutarque, il est dit que le nom même de cette fleur signifie «celle qui pourchasse les vierges». Si une jeune vierge s'approche de cette fleur, celle-ci projette du sang et se fane.

Comme on le sait, selon plusieurs anciennes croyances arméniennes, le mont Masis était considéré comme une mère enfantant miraculeusement - c'est-à-dire d'une manière divine et surnaturelle. Il était donc strictement interdit d'en atteindre le sommet. Ainsi, cette fleur «persécutrice des vierges» exprimait symboliquement l'idée d'inaccessibilité propre à la montagne.

Les traités médicaux arméniens du Moyen Âge appelaient cette fleur «Herbe du Sang», «Herbe d'Or» ou encore «Mère-Soleil». Elle poussait sur les pentes du Masis, dans les environs du village d'Akori, où se trouvaient, sur les rives du fleuve Gino prenant sa source au sommet du Masis, le plus ancien vignoble, les terrains de chasse royaux ainsi qu'une source médicinale appelée «l'Inépuisable».

Bien que rarement, on pouvait aussi rencontrer cette fleur dans les montagnes de Gegharkounik et dans la province de Balu.

Cette plante appartenant à la famille des pavots atteignait environ un demi-mètre de hauteur. Elle poussait isolée dans des terrains rocheux à terre noire. Selon un traité médical médiéval, «aucune autre plante ne pousse autour d'elle, car elle absorbe leur force». Le buisson portait quatre longues feuilles (jusqu'à 30 cm), terminées par des épines en forme d'aiguilles. En son centre poussait une tige semblable à un bâton, se terminant par cinq fleurs aux nuances jaune-rougeâtres.

«Prends ses feuilles, - conseille un manuscrit médiéval arménien - fais-les sécher puis réduis-les en poudre; mélange-les avec du plomb et tu obtiendras de l'or rouge... mélange-les avec de l'argent et tu auras de l'or noble. Prends sa fleur, jette-la dans du lait et celui-ci se transformera en véritable beurre.»

Mais la caractéristique la plus remarquable de cette plante était que, contrairement aux autres végétaux, sa sève - très abondante d'ailleurs - était rouge comme le sang.

Il n'était pas facile de cueillir cette fleur qui donnait de l'or: «Quand tu arraches cette fleur, un sang rouge en jaillit; partout où il touche la peau, il la déchire. Fais attention à ce que le lait (c'est-à-dire la sève) ne t'éclabousse pas, car partout où il t'atteint, il provoque des plaies incurables», lit-on dans les manuscrits. Un auteur conseille même, par précaution, d'utiliser des gants enduits de cire pour la cueillir. ■

Hamlet PETROSYAN

Historien, archéologue et anthropologue, Hamlet Petrosyan est né dans le village de Khnatsakh (district d'Askeran) en Artsakh. Docteur d'État de l'Institut d'Archéologie et d'ethnographie de l'Académie nationale des sciences de la République d'Arménie, il a débuté sa carrière au Musée d'État d'Ethnographie d'Arménie en tant que chef du département de paléanthropologie. Depuis 1981, il est chercheur principal à l'Institut d'Archéologie et d'Ethnographie de l'Académie des Sciences d'Arménie et depuis 2007, il est titulaire de la chaire d'études culturelles de l'Université d'État d'Erevan. Le professeur Hamlet Petrosyan a dirigé des fouilles archéologiques à Chouchi, à Handaberd et plus particulièrement sur le site de la cité antique de Tigranakert en Artsakh. Actuellement, il dirige la campagne des fouilles sur le site de Dvin en Arménie. Il collabore au projet www.monumentwatch.org monté avec Mme Anna Leyloyan pour recueillir le plus d'information possible sur l'état actuel des monuments situés dans les territoires occupés d'Artsakh.

(Alakyaz - Mensuel des cultures arméniennes)

COMMUNICATIONS

DÉCÈS

Ida Deukmedjian Aslanian, survenu le 12 juin 2026 à Genève.

Nos sincères condoléances à la famille de la défunte.

DONS

À la mémoire de Mme Ida Deukmedjian Aslanian

En faveur d'Artzakank-Echo

Alexan et Shaké Keucheyan Fr. 200.-
Raffi et Annie Garibian Fr. 500.-

À la mémoire de M. Berdj Kalaidjian

En faveur de la troupe de danse Sanahin

Onnig et Shoghig Garibian Fr. 500.-

En faveur de l'école Topalian

Onnig et Shoghig Garibian Fr. 500.-

À la mémoire de Mme Séta Gabrache

En faveur de la paroisse de l'église St. Hagop

Dr. Maral Sahil Fr. 100.-

À la mémoire de M. Yetvart Davutoglu

En faveur de la paroisse de l'église St. Hagop

M. Alexandre Torosyan Fr. 150.-

Artzakank-Echo, la troupe de danse Sanahin, l'Ecole Topalian et la paroisse de l'église St. Hagop remercient chaleureusement les donateurs.

Messes arméniennes en Suisse alémanique

Date	Heure	Lieu	Adresse
12.07.2026	11 30	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
16.08.2026	14 30	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
13.09.2026	14 30	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG

www.armenische-kirche.ch
Pfr. ShnorkTchekidjian: dershnork@hispeed.ch

SAVE DE DATE

**Tournée 2026 des Jeunes virtuoses d'Arménie
du 24 au 30 octobre 2026**

GLOBAL ARMENIAN SUMMIT 2026

Le Haut-Commissariat aux Affaires de la Diaspora de la République d'Arménie a le plaisir d'annoncer que le 3^{ème} Sommet Mondial Arménien se déroulera à Erevan du **5 au 8 novembre 2026**.

Le Sommet proposera des discussions multidisciplinaires ainsi qu'un programme varié comprenant des panels de discussion, des tables rondes, des ateliers, des séminaires, des expositions, des rencontres avec des experts, des initiatives de coopération et des événements culturels.

Plus d'informations et détails pratiques seront communiquées ultérieurement.

RENDEZ-VOUS

La bibliothèque St-Grégoire l'Illuminateur

Centre arménien Hagop D. Topalian
2-4 Place d'Arménie - 1256 Troinex

restera ouverte pendant les vacances estivales
selon ses horaires habituelles,
tous les mercredis de 14h à 18h.

Renseignements et RDV pour les autres jours:
M. Garabed Yelegen - Tél: +41 79 538 51 26

**Soirée arménienne**

4 août 2026 à 19h00

Église de Puplinge - rue de Graman 85

Arméniens historiques à Genève

Diana Adamyan, violon
Lyana Ulikhanyan, violoncelle
Heghine Rapyan, piano

Oeuvres de Stephan Elmas,
Edvard Baghdassaryan, Martin Ulikhanyan
et Arno Babadjanyan

Billetterie: [Migros.infomaniak.events](https://migros.infomaniak.events)

ԺԸՆԵՒ ԵՒ ԼԵՄԱՆ ՇՐՋԱՆԻ
ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ



PAROISSE DE L'EGLISE
APOSTOLIQUE ARMENIENNE
SAINT-HAGOP
GENEVE REGION LEMANIQUE

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱՋԱՆԻ ՀՈԿՈՒԱԿԱՆ ԱՅՑԸ ԵՒ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԸ ՆԵՕՇԱԹԵԼԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 17 Մայիս 2026-ին, Նեոշաթելի Սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, Թեմիս Առաջնորդ՝ Գերշ. Ս. Պարթեւ Եպս. Բարսեղեան, մատուցանեց Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ՝ երկրորդ Ծաղկազարդի տօնին առիթով:



Օրուան եկեղեցական արարողութիւնը տեղի ունեցաւ հոգեւոր եւ միսիթարիչ մթնոլորտի մէջ: Հաւատացեալ ժողովուրդը սիրով եւ որդիական ջերմութեամբ դիմաւորեց Սրբազան Հայրը, ով իր հայրական պատգամով քաջալերեց ներկաները՝ շարունակելու շէն ու բարօր պահել եկեղեցական համայնքային կեանքը: Պատարագի աւարտին, կից սրահին մէջ տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻ ԱՌԹԻՒ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ ԼՈՒԿԱՆՈՅԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 17 Մայիս 2026-ին, Համբարձման տօնի ուրախ առիթով, Լուկանոյի եւ Դիչինոյի շրջանի հոգեւոր հովիւ Գերայ. Ս. Գուսան Ծ. Վրդ. Ալճանեանը Չուիցերիոյ թեմի Առաջնորդ՝ Գերշ. Ս. Պարթեւ Եպս. Բարսեղեանի օրհնութեամբ, Սուրբ եւ Անմահ պատարագ մատուցեց Լուկանոյի Պամպիոյ Նորանգոյ կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ եւ յաւուր պատշաճի քարոզեց:



Պատարագի աւարտին հայր սուրբը յիշեց Բարեշնորհ Եղուարդ Սրկ. Դաւիթեանը եւ աղօթեց անոր հոգւոյն համար՝ մահուան Ա. տարելիցին առթիւ: Նաեւ յիշատակեց ազգային բարերար՝ ազնուափայլ Տիկ. Անի Պէգիթեանը անոր մահուան Բ. Տարելիցին առթիւ: Ապա ջերմ մթնոլորտի մէջ տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ:

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՏՕՆԸ ԺՆԵՒԻ ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Կիրակի Յունիս 7, 2026-ին, Նշուեցաւ Կաթողիկէ Ս. Էջմիածնի տօնը Ժնեւի Սուրբ Յակոբ մայր եկեղեցւոյ մէջ: Առաջնորդ Սրբազանը մեկնած ըլլալով Մայր Հայրենիք, Սուրբ պատարագը մատուցեց եւ յաւուր պատշաճի քարոզեց, Գերայ. Ս. Գուսան Ծ. Վրդ. Ալճանեան:



Սուրբ եւ Անմահ պատարագի աւարտին հայր սուրբի քարոզէն յետոյ կատարուեցաւ մասնաւոր Հայրապետական մաղթանք՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Անսասանութեան եւ Հայաստանի հանրապետութեան խաղաղութեան ու պայծառութեան համար:

ԱՄՍԱԿԱՆ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԼՈՉԱՆԻ ԱՆԿԼԻԳԱՆԵՐՈՒ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ



Կիրակի Մայիս 31, 2026-ին, թեմիս Առաջնորդ Գերշ. Ս. Պարթեւ Եպիսկոպոս Բարսեղեանի օրհնութեամբ, Լոզանի հոգեւոր հովիւ՝ Գերայ. Ս. Գուսան Ծ. Վրդ. Ալճանեան մատուցանեց երրորդ սուրբ եւ Անմահ պատարագը, թեմական Խորհուրդի անդամ Տիար Օննիկ Գազանճեանի աջակցութեամբ: Այսուհետեւ, ամիսը մէկ անգամ, կանոնաւոր պատարագներ կը մատուցուին Լոզանի մէջ:

Պատրաստեց Ս. Գուսան Ծ. Վրդ. Ալճանեան



ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑ - ECOLE TOPALIAN

Fondation Hagop D. Topalian: 2-4 Place d'Arménie, CH-1256 Troinex (Genève) - topalianecole@gmail.com



1994-2024

No. 83

Fête de l'école Topalian

Le dimanche 21 juin, en présence de Son Excellence Mme l'Ambassadrice Hasmik Tolmajian, de Mgr Partev Barseghian, et Messieurs Vartkess Knadjian et Jean Altunian de la Fondation Topalian, les élèves de l'école ont enchanté le public avec leur spectacle de fin d'année, placé sous le signe des quatre saisons. Dans une ambiance joyeuse et colorée, chaque classe a présenté une saison.



Գարուն – Caroun, le Printemps



Ամառ – Amar, l'Été



Աշուն – Achoun, l'Automne



Չմունք – Tsmer, l'Hiver

Chants, danses, poésie et mises en scène ont transporté l'assistance au cœur des saisons, offrant un moment empreint de joie, d'émotion, de fierté et de convivialité.

La cérémonie s'est poursuivie par la remise des diplômes aux élèves ayant réussi les examens de niveau A1 et A2. Cette année, deux élèves de l'école ont également achevé avec succès un cursus de sept années consécutives, une belle réussite saluée par tous.

ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՏԱՐԵՎԵՐՅԱՆ ԽԱՆՆԵՐ

Կիրակի, հունիսի 21-ը խանդավառ էր ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑում:

Աշակերտների գեղեցիկ ասմունքի և երաժշտական ելևէջների ներքո ավարտվեց ևս մեկ ուսումնական տարի:

Միջոցառումը սկսվեց Հայաստանի պետական օրհներգի և տերուհական աղոթքի կատարմամբ, որին հաջորդեց աշակերտների կողմից Տարվա Չորս եղանակների բեմադրությունը:

Հանդեսին ներկա էին նաև Շվեյցարիայում ՀՀ դեսպան Հասմիկ Տոլմայանը, Գերաշնորհի Տ. Պարթև եպս. Բարսեղյանը և ԹՕՓԱԼԵԱՆ հիմնադրամի անդամներ Վարդգես Գևորգյանը և Ժան Ալթունյանը: Նրանք դպրոցի աշակերտներին իսկապես ավարտական դիպլոմները, ինչպես նաև հայկական առցանց վիրտուալ քոլեջի դասընթացները հաջողությամբ ավարտելու վկայականները:



Այս տարի ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑն ուներ երկու ավարտական աշակերտ՝ Հրաչյա Հովսեփյան և Արեգ Տիտատո-Տի-Գասիո: Դպրոցի տնօրինությունը շնորհավորում է նրանց և մաղթում նորանոր ձեռքբերումներ գիտելիքների աշխարհում:



**La rentrée de l'École Topalian aura lieu
Le mercredi 16 septembre 2026 à 10h**



- o Grand choix de livres et de publications récentes
- o Expositions de tableaux – Conférences
- o Rencontres musicales
- o Cours de langue pour adultes arménien occidental et oriental
- o Artisanat – Souvenirs, bijoux
- o Spécialités arméniennes à emporter et service traiteur, pain arménien (Lavach), vin et cognac d'Arménie, café et thé d'Arménie
- o Voyages – Découverte de notre patrimoine culturel en Europe et en Arménie



ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ARMENIE
Culture & Saveurs

HORAIRES: Lundi à Vendredi 9h30 – 18h30 - Samedi 10h – 15h

55 rue de Lausanne - 1202 Genève CH -
Tram 15 - arrêt Môle ou Parking de la gare Cornavin
T +41 (0) 22 900 01 59 - info@armenie-culture-saveurs.ch
www.armenie-culture-saveurs.ch

Fondation H.D. Topalian



1/ Remerciements des bénévoles

Le mercredi 27 mai, l'UAS a eu le plaisir de réunir les bénévoles ayant participé à l'organisation du tournoi sportif des Euro Armenian Games (EAG) autour d'un chaleureux repas de remerciement organisé dans les jardins du Centre Arménien.

Dans une ambiance conviviale et festive, chacun a pu partager souvenirs et anecdotes, évoquant les plus beaux moments de ce week-end placé sous le signe du sport, de l'amitié et du partage. Ces retrouvailles ont une nouvelle fois mis en lumière ce qui fait la richesse de l'UAS: l'engagement de ses bénévoles, l'esprit d'équipe et la convivialité qui animent notre association.

Ce moment simple mais précieux fut l'occasion de remercier chaleureusement toutes celles et ceux qui, par leur temps, leur énergie et leur dévouement, ont contribué à la réussite des EAG et bien entendu des activités de l'UAS. Ce repas a également permis de célébrer l'esprit de bénévolat, de solidarité et de partage qui fait la force de notre association et de la communauté arménienne de Suisse.



2/ Khazer Choir

À l'initiative de la Fondation Miassine présidée par Astrig Marandjian, le Centre Arménien a accueilli la chorale Khazer Choir pour un concert d'une grande qualité artistique et émotionnelle.

Entre chants traditionnels arméniens transmis de génération en génération et harmonies polyphoniques contemporaines, les choristes ont offert au public un véritable voyage musical au cœur du patrimoine et de la culture arménienne.

La soirée s'est enrichie d'une belle surprise avec la participation des danseurs de la troupe Gamar, dont les prestations ont apporté une dimension visuelle et festive particulièrement appréciée, créant un magnifique dialogue entre musique et danse.

Partenaire engagé de cet événement, l'UAS a contribué à son organisation et à son succès. À l'issue du concert, un moment de convivialité a réuni artistes, bénévoles et spectateurs autour d'un apéritif dinatoire offert par notre association.



3/ Khorovatz UAS 2026

L'UAS a le plaisir de vous donner rendez-vous le dimanche 30 août 2026 pour son traditionnel khorovatz de rentrée, un moment toujours très attendu par notre communauté.

Après la pause estivale, retrouvons-nous dans les jardins du Centre Arménien pour partager un repas convivial, échanger nos souvenirs de vacances et lancer ensemble une nouvelle saison riche en activités, en rencontres et en projets.

Fidèle à l'esprit de convivialité, de partage et d'attachement à nos traditions arméniennes, cette journée sera l'occasion de renouer les liens qui font la force de notre association et de notre communauté.

Nous vous attendons nombreux pour célébrer ensemble cette belle rentrée autour du traditionnel khorovatz sans oublier le tournoi de backgammon.

4/ L'UAS fête ses 80 ans: soutenez son avenir en renouvelant votre cotisation

L'année 2026 marque une étape importante dans l'histoire de notre association: l'Union Arménienne de Suisse célèbre ses 80 ans d'existence.

Depuis 1946, l'UAS œuvre sans relâche pour faire vivre la culture arménienne en Suisse, renforcer les liens au sein de notre communauté, défendre ses intérêts et proposer des activités sportives, culturelles et conviviales à toutes les générations. Cette longévité exceptionnelle n'a été possible que grâce à l'engagement de nombreux bénévoles, mais également grâce au soutien fidèle de ses membres.

Nous souhaitons donc rappeler l'importance de la cotisation annuelle. Au-delà de son aspect financier, cette contribution constitue un véritable acte de soutien envers notre association et les projets qu'elle porte au service de la communauté arménienne. Nous remercions chaleureusement toutes les personnes qui ont déjà renouvelé leur cotisation ainsi que celles qui soutiennent l'UAS par leur engagement, leur présence ou leurs dons.

Montant des cotisations annuelles:

Membre individuel: 80 CHF

Couple ou famille 160 CHF

Étudiants, personnes au chômage et bénéficiaires AVS: 50 CHF



En cette année anniversaire, nous comptons sur votre soutien pour permettre à l'UAS de poursuivre sa mission et de continuer à faire vivre, pour les générations futures, les valeurs de solidarité, de transmission et d'attachement à nos racines arméniennes.

IBAN : CH29 0900 0000 1200 8009 5

UNION ARMENIENNE DE SUISSE - 1256 - Troinex

5/ Assemblée Générale UAS reportée en fin d'année

Cette année a également été particulièrement intense pour notre comité avec l'organisation des Euro Armenian Games, un événement majeur qui a mobilisé beaucoup de temps et d'énergie. Pour cette raison, l'Assemblée générale de l'UAS se tiendra exceptionnellement en fin d'année. Ce report permettra à chacun de régulariser sa cotisation avant l'assemblée et donnera également l'occasion au comité de présenter un bilan complet des deux années de mandat qui arrivent progressivement à leur terme.

6/ Rejoignez le comité UAS

Le mandat actuel du comité arrivant progressivement à son terme, l'UAS souhaite d'ores et déjà accueillir de nouvelles personnes désireuses de s'investir dans la vie associative. Que ce soit pour apporter des idées, participer à l'organisation d'événements ou contribuer au développement de nos projets, toute aide est la bienvenue. N'hésitez pas à prendre contact avec un membre du comité pour en discuter.

Adresse email: info@u-a-s.ch.